

de GERECHTSDEURWAARDER

NIEUWS EN ACHTERGRONDEN, BESCHOUWINGEN EN OPVATTINGEN VAN EN OVER DE BEROEPSGROEP EN HAAR WERKVELD

Paul Vlas:

De afschaffing van het exequatur is meer dan een politiek gebaar

Werkbezoek Teeven

Marres: ook een
querulant kan
gelijk hebben

Het vakantiegeld-
arrest

Sdu
oprecht
de beste
keuze

KBvG
KONINKLIJKE BEROEPSORGANISATIE
VAN GERECHTSDEURWAARDERS

de GERECHTSDEURWAARDER

De *Gerechtsdeurwaarder* is een uitgave van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG). In de *Gerechtsdeurwaarder* leest u nieuws en achtergronden, beschouwingen en opvattingen van en over de beroepsgroep en haar werkveld. Het blad wordt verspreid onder alle leden van de KBvG en externe relaties.

VERSCIJNINGSFREQUENTIE
4 x per jaar

CONTACTINFORMATIE KBvG
Koninklijke Beroepsorganisatie van
Gerechtsdeurwaarders (KBvG)
Prinses Margrietplantsoen 49
2595 BR Den Haag
Tel: 070 890 35 30
E-mail: kbvg@kbvg.nl
website: www.kbvg.nl

REDACTIE
Nienke van Bockhooven (hoofdredacteur)
prof. mr. Ton Jongbloed
mr. Bart van Ratingen
mr. Karen Weisfelt (hoofdredacteur)

REDACTIESECRETARIAAT
Bureau KBvG

FOTOGRAFIE
Hollandse Hoogte
Shutterstock.com

VORMGEVING
SD Communicatie, Rotterdam

UITGEVER
Sdu Uitgevers
mr. Lies Kromhout
Postbus 20025
2500 EA Den Haag
telefoon: 070 378 97 34

ISSN: 1876-7524

ABONNEMENTEN
KBvG-leden ontvangen de *Gerechtsdeurwaarder* gratis. Hun wordt verzocht adresmutaties alleen door te geven aan het Bureau van de KBvG, dat per nummer een actueel adresbestand levert aan de uitgever. Overige abonnees wordt verzocht adresmutaties door te geven aan de abonnementenadministratie door middel van het opsturen van de envelop met de gewijzigde gegevens aan Sdu Klantenservice, postbus 20014, 2500 EA Den Haag. De prijs van een abonnement is € 83,70 per jaar excl. btw en incl. verzend- en administratiekosten. Prijswijzigingen voorbehouden.

ABONNEMENTENADMINISTRATIE
Sdu Klantenservice
Postbus 20014, 2500 EA Den Haag
tel.: 070-3789880, fax: 070-3789783

Een abonnement kan op ieder gewenst tijdstip ingaan en geldt tot wederopzegging, tenzij anders overeengekomen. Partijen kunnen ieder schriftelijk opzeggen tegen het einde van de abonnementsperiode, met inachtneming van een opzegtermijn van twee maanden.

ADVERTENTIEACQUISITIE
Voor advertenties bel: 070 378 05 62 of stuur een e-mail naar advertentie.juridisch@sdu.nl

© KBvG, Den Haag, 2015

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de door de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) of openbaar gemaakt, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever of de KBvG. De bij toepassing van art. 16B en 17 Auteurswet wettelijk verschuldigde vergoedingen wegens fotokopiëren, dienen te worden voldaan aan de Stichting Reprorecht, Postbus 882, 1180 AW te Amstelveen. Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaarden de auteur(s), redacteur(en) en uitgever geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten of onvolkomenheden.

04

Work in progress

Op 10 januari van dit jaar trad de herschikte Brussel I-Verordening in werking. Daarin is onder meer een nieuwe regeling voor de tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen opgenomen, waarbij een verklaring van uitvoerbaarheid door de voorzieningenrechter niet langer noodzakelijk is. Volgens Paul Vlas, advocaat-generaal bij de Hoge Raad en hoogleraar Internationaal Privaatrecht en Rechtsvergelijking aan de Vrije Universiteit Amsterdam, was de afschaffing van de exequaturprocedure onvermijdelijk.

Een maatschappelijke thermometer

De Heusdense burgemeester Jan Hamming volgde vorig jaar Saskia Noordman-den Uyl op als voorzitter van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden, aangesloten bij de MOgroep. Hij was als voorzitter van de commissie Werk en Inkomen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten nauw betrokken bij de onderhandelingen met staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de Participatiewet.

18

24

De executie van bitcoins

Maritza Bernardt is gerechtsdeurwaarder bij GGN in Dordrecht en Jan Dirk van Vlastuin is advocaat bij Bouwman Van Dommelen Advocaten te Veenendaal. Speciaal voor de Gerechtsdeurwaarder buigen zij zich dit keer over de executie van bitcoins.

Het vakantiegeldarrest

Geert Wind maakte enkele opmerkingen bij het arrest van de Hoge Raad van 31 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:3068, op een vordering van de P-G tot cassatie in het belang der wet, gericht tegen een vonnis van de kantonrechter te Brielle van 8 januari 2013.

27

Ook een querulant kan gelijk hebben

De Amsterdamse kantonrechter Eric Marres is in de deurwaarderswereld vooral bekend als voorzitter van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders. Hij beschouwt de stijging van het aantal ingediende klachten een gevolg van toegenomen maatschappelijke mondigheid, in combinatie met slechte economische omstandigheden. Niettemin vindt hij dat aan de laagdrempeligheid van het tuchtrecht niet getornd moet worden. “Mensen hebben recht op de uitlaatklep die het tuchtrecht óók is.”

10

En verder

- 08 | Verslag van het werkbezoek van staatssecretaris Teeven
- 14 | Column: Over new deals, bestendig klachtbeleid en bejegening
- 16 | KBvG Nieuws
- 17 | Consignatiekas gerechtsdeurwaarders
- 22 | Uit de praktijk: Deurwaarders, het zijn net mensen!
- 32 | Verslag van het symposium van de Stichting Leerstoel Executie- en Beslagrecht

Work in progress

Op 10 januari van dit jaar trad de herschikte Brussel I-Verordening in werking. Daarin is onder meer een nieuwe regeling voor de tenuitvoerlegging van buitenlandse vonnissen opgenomen, waarbij een verklaring van uitvoerbaarheid door de voorzieningenrechter niet langer noodzakelijk is. Volgens Paul Vlas, advocaat-generaal bij de Hoge Raad en hoogleraar Internationaal Privaatrecht (IPR) en Rechtsvergelijking aan de Vrije Universiteit Amsterdam, was de afschaffing van de exequaturprocedure onvermijdelijk. Maar alle goede intenties ten spijt, dit zal nog niet tot één uniforme executiepraktijk in heel Europa leiden.

De eerste vraag is nog niet gesteld – levert de afschaffing van het exequatur schuldeisers daadwerkelijk voordeel op, of moet het vooral worden gezien als een politiek gebaar? – of er wordt op de deur geklopt. Twee boden rijden een karretje naar binnen en zetten vier grote dozen naast de reeds imposante rij dossiers in de hoek van de kamer. “Kijk, da’s nou aardig! Ik zat al zonder leesvoer!” merkt Paul Vlas droogjes op, met het hem kenmerkende onderkoelde gevoel voor humor.

Zich hernemend geeft hij vervolgens antwoord op de vraag. “Laten we eerst vaststellen dat de exequaturprocedure niet bij een echte open markt hoort. Afschaffing lag dus voor de hand en was in politiek opzicht onvermijdelijk. Wel kun je je afvragen of die afschaffing niet te vroeg komt. Zij is namelijk gebaseerd op de aanname dat alle lidstaten hetzelfde rechtsbeschermingsniveau kennen en daar wederzijds op kunnen vertrouwen. Dat is prachtig, maar de vraag is: is dat wederzijds vertrouwen gerechtvaardigd? Dat blijft een lastige kwestie. Niettemin: als we in Europa één geheel willen zijn, dan is het moeilijk uit te leggen waarom een vonnis uit pakweg Griekenland

niet op dezelfde wijze voor tenuitvoerlegging in aanmerking zou komen als een vonnis uit Leeuwarden. Vandaar mijn stelling: politiek was deze keuze onvermijdelijk.”

Volgens Vlas stond de exequaturprocedure eigenlijk al sinds 1997 op de helling. Toen werd afschaffing echter nog prematuur geacht en koos men voor de regeling van de Europese executorialle titel. Vlas: “Nu heeft men de verklaring van uitvoerbaarheid echt afgeschaft, zij het met een heleboel ingebouwde waarborgen voor de wederpartij. Degene die in het buitenland door de rechter in het gelijk is gesteld, kan zich in Nederland rechtstreeks met dat vonnis tot de deurwaarder wenden. Een verklaring van uitvoerbaarheid van het gerecht van de lidstaat waarin hij wil executeren is niet langer vereist. Dat is een daadwerkelijk voordeel, want op deze manier wordt voorkomen dat de geëxecuteerde partij de tenuitvoerleggingsfase kan traineren zonder een reël verweer te hebben. Het is nu de schuldenaar die het initiatief zal moeten nemen, mocht hij zich tegen executie willen verzetten. In Nederland maakt dat wellicht niet zoveel uit – bij ons werd de verklaring van uitvoerbaarheid doorgaans binnen een paar weken en soms zelfs binnen een paar

dagen afgegeven tegen relatief lage kosten –, maar elders lag dat anders. Op een KBvG-symposium vernam ik onlangs dat het in België soms zelfs per arrondissement kon verschillen hoe lang het duurde voordat een dergelijke verklaring werd verleend en dat dit zelfs kon oplopen tot enkele maanden. In andere landen was de procedure weer heel kostbaar. Dus samenvattend denk ik dat de afschaffing van het exequatur inderdaad zowel tijd als kosten bespaart voor de schuldeiser. Het is zeker meer dan een politiek gebaar.”

“Op het vlak van erkenning en tenuitvoerlegging zijn serieuze stappen gezet”

ECHTE WERELD

Vlas denkt wel dat het enige tijd zal duren voordat de nieuwe regeling zich in de praktijk ‘gezet’ heeft. “We gaan de komende tijd zien waar het stroperig wordt en nieuwe problemen ontstaan, want dat gebeurt altijd”, zegt hij. “Er zijn een aantal opvallen-

IPR en boek 10 BW

Het internationaal privaatrecht valt in drie deelterreinen uiteen: de rechterlijke bevoegdheid, het toepasselijk recht en de erkenning en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen. De regeling met betrekking tot het toepasselijk recht is in ons land sinds 1 januari 2012 geregeld in boek 10 BW. Volgens Vlas heeft Nederland zich daarmee geschaard in een rij landen die kunnen bogen op een codificatie van het eigen internationaal privaatrecht.

Op de vraag hoe de rechtspraktijk drie jaar na de totstandkoming tegen boek 10 aankijkt, zegt Vlas: “Mijn indruk is dat de rechtspraak er al behoorlijk de weg in begint te vinden. Je kunt kritiek hebben op het feit dat de drie deelterreinen van het IPR niet allemaal tezamen in één wet zijn ondergebracht naar Zwitsers model, maar feit is dat het proces van codificatie dan nog veel langer had geduurd. Vergeet niet: we zijn kort na de Tweede Wereldoorlog al begonnen met na te denken over een codificatie. Eerst in Benelux-verband, later nationaal. Vanuit wetenschappelijk oogpunt is de Zwitserse aanpak misschien te prefereren, maar Nederland heeft uit politiek pragmatisme gekozen voor aanbouwwetgeving: wetje voor wetje, om uiteindelijk alles bij elkaar te vegen in boek 10.”

Daarbij komt, zegt Vlas, dat het onderbrengen van (een deel van) het IPR in het BW de toegankelijkheid vergroot. “De rechtspracticus, zoals de deurwaarder of advocaat, zal vaker grijpen naar het BW, dat immers één van onze meest gebruikte wetboeken is op burgerlijk terrein. En dan komt hij vanzelf boek 10 tegen.”

Voor de dagelijkse deurwaarderspraktijk is het belang van boek 10 overigens beperkt: de hoofdregels hebben allemaal betrekking hebben op het bepalen van het toepasselijke recht op internationale rechtsverhoudingen. Kwesties van betekening en tenuitvoerlegging van buitenlandse beslissingen zijn niet in boek 10 geregeld. Bovendien is boek 10 alleen maar van toepassing als er geen verdrag of verordening van toepassing is. Vlas: “Dat versmalt het toepassingsgebied sowieso al. Artikel 1 zegt dat nog eens heel nadrukkelijk. En er zijn heel veel verdragen en verordeningen, dus vaak kom je aan boek 10 niet eens toe.”

Ook voor boek 10 geldt dat het ‘work in progress’ is. “De nieuwe Erfrechtverordening die komende zomer van kracht wordt heeft tot aanpassingen in boek 10 geleid, net als het nieuwe arbitragerecht dat op 1 januari van dit jaar in werking is getreden. Het IPR blijft zich ontwikkelen.”

de verschillen met de huidige regeling. Zo zal de schuldenaar die zich tegen executie wil verzetten een executiegeschil ex artikel 438 Rv aanhangig moeten maken en wel bij dagvaarding in plaats van bij verzoekschrift. Hij kan bovendien tegen de uitspraak van de rechtbank zowel in hoger beroep bij het hof als in cassatie bij de Hoge Raad. In de huidige regeling zijn er maar twee instanties: rechtbank en Hoge Raad. Kortom, wie de energie en de middelen heeft, kan de executie nog wel een tijdje rekken. Maar de grootste adder onder het gras is dat in het executiegeschil zowel de uniforme weigeringsgronden aangevoerd kunnen worden uit de Verordening, als de specifieke weigeringsgronden op basis van het nationaal recht. En die laatste zullen per lidstaat verschillen – sterker: Nederland heeft voor een executiegeschil gekozen, maar zelfs dát kan in andere lidstaten anders zijn. Dus daar gaan zeker verschillen ontstaan, en het zou me niet verbazen als men over een jaar over tien zegt: daar moeten we toch iets aan gaan doen. Naarmate de verschillen toenemen, wordt de druk groter om zaken te uniformeren.”

Het voorbeeld is voor Vlas aanleiding om te constateren dat uniformering van het

materiële recht of zelfs maar het procesrecht in Europa voorlopig een utopie is. “Daar is simpelweg geen politiek draagvlak voor. Men probeert het hier en daar wel eens via particuliere initiatieven, maar ik denk niet dat het de komende dertig, veertig jaar zal gebeuren. Er zijn nog te veel nationale verschillen. Die kun je vanuit wetenschappelijk-theoretisch oogpunt wel allemaal gelijk willen trekken, maar zo werkt de echte wereld niet.”

Volgens Vlas zal het Europees recht nog vele decennia de resultante blijven van onderhandelingen tussen de lidstaten, en dus een zaak van compromissen. Bovendien speelt de tijdfactor een rol: onderhandelingen kosten tijd, maar het voorzitterschap van de Unie dat halfjaarlijks wisselt wil graag tastbaar resultaat tijdens dat voorzitterschap. Dat zet onderhandelingen wel eens onder druk. Vlas: “Men trekt een lijn en wil afronden. Dat heeft zeker ook een rol gespeeld bij deze herschikking. Op een zeker moment moet het gewoon af.”

ITALIAANSE TORPEDO

Een andere belangrijke wijziging die de herschikte verordening met zich brengt, betreft de aangepaste litispendingeregels.

De Europese wetgever heeft een eind gemaakt aan de praktijk dat de gekozen rechter een zaak moet aanhouden als een van de partijen die zaak eerder heeft aangebracht bij een andere – doorgaans buitenlandse – rechter. Vlas: “Dit gebeurde in de volle wetenschap dat die buitenlandse rechter zich vroeg of laat onbevoegd zou verklaren, dus puur als verdragstechniek. Het is een procesrechtelijke manoeuvre die wel bekend staat als de ‘Italiaanse torpedo’, omdat met name in dat land de rechterlijke molens doorgaans wat langzamer draaien. Welnu, hier is dus een stokje voor gestoken: artikel 31 lid 2 van de nieuwe verordening bepaalt dat de aangezochte rechter die op grond van een exclusieve forumkeuze bevoegd is kennis te nemen van het geschil zich eerst dient uit te spreken of hem al dan niet bevoegdheid toekomt. Tot die tijd dienen alle andere gerechten van andere lidstaten de zaak aan te houden, zelfs als ze eerder zijn aangezocht. In feite wordt hiermee uitspraak C-116/02¹ van het Europees Hof van Justitie in de zaak-Gasser teruggedraaid. Ik beschouw dit als een evidente verbetering.”

Veel andere verbeteringen in de herschikte verordening betreffen vooral details, zegt Vlas. Volgens hem zijn de serieuze stappen vooral gemaakt op het vlak van de erkenning en ten uitvoerlegging, met name door het afschaffen van de verklaring van uitvoerbaarheid. “Maar de verordening schrijft zelf voor dat over een jaar of vijf alweer met een eerste evaluatie moet worden gestart. Dan gaat de trein weer rijden, worden er wetenschappers geconsulteerd, komt er een groenboek met vragen en zal men weer nieuwe voorstellen gaan uitonderhandelen. Het blijft ‘work in progress’. Ik denk daarom dat het goed is dat gerechtsdeurwaarders op de hoogte blijven van de ontwikkelingen die zich voordoen op het terrein van het internationaal procesrecht. Het lijkt soms een ver-van-mijn-bed-show, maar vroeg of laat krijgen ze er toch mee te maken. Dan kun je maar beter weten wat er speelt.”

1 HvJ 9 december 2003, C-116/02, NJ 2007, 151 (Gasser/Misat) m.nt. Vlas

De staatssecretaris op bezoek

Op maandag 8 december bracht staatssecretaris van Veiligheid & Justitie Fred Teeven een bezoek aan een gerechtsdeurwaarderskantoor, het kantoor van bestuurslid Chris Bakhuis-van Kesteren in Den Haag. De KBvG werd vertegenwoordigd door Wilbert van de Donk, voorzitter, Arjan Boiten, voorzitter van de ledenraad en de gastvrouw van de middag.

De staatssecretaris en zijn ambtenaren werden bijgepraat over diverse onderwerpen, zo kwam de Verwijsindex (VISH) ter sprake en natuurlijk ook het beslagregister. Er werd aandacht gevraagd voor de problematiek inzake griffierechten en tevens gesproken over de noodzakelijke bijstand van de gerechtsdeurwaarder door de hulpofficier. Het wetsvoorstel tot wijziging van de Gerechtsdeurwaarderswet kwam vanzelfsprekend ook ter sprake.

De staatssecretaris bleek goed op de hoogte van de dossiers en toonde veel belangstelling voor het werk van de gerechtsdeurwaarder en zijn medewerkers. Een foto graaf legde de middag vast.

Ook een querulant kan gelijk hebben

De Amsterdamse kantonrechter Eric Marres is in de deurwaarderswereld vooral bekend als voorzitter van de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders.

Hij beschouwt de stijging van het aantal ingediende klachten als een gevolg van toegenomen maatschappelijke mondigheid in combinatie met slechte economische omstandigheden. Niettemin vindt hij dat aan de laagdrempeligheid van het tuchtrecht niet getornd moet worden.

“Mensen hebben recht op de uitlaatklep die het tuchtrecht óók is.”

In 1999 werd u benoemd tot kantonrechter. Hebt u de indruk dat er door de samenleving nu anders tegen de rechtspraak wordt aangekeken dan destijds?

“Ik stel in ieder geval vast dat rechterlijke uitspraken nog steeds worden geaccepteerd zoals ze worden gegeven en als bindend worden aanvaard. En dat is best opmerkelijk, want vrijwel elke autoriteit in onze maatschappij heeft aan gezag ingeboet. In die zin is de wereld duidelijk veranderd: autoriteit en gezag zijn veel minder vanzelfsprekend geworden. Dat de rechtspraak daar relatief weinig last van heeft komt denk ik omdat de rechtspraak en de rechters zijn mééveranderd. Rech-

ters zijn echt mensen van nu, misschien iets bedachtzamer en gereserveerder dan gemiddeld, maar wel met beide benen in de maatschappij. Ze zijn uit hun ivoren toren gekomen en gedragen zich meer als gewone juridische professionals.”

Het aldoor stijgend aantal cassatieverzoeken doet eerder vermoeden dat mensen zich maar moeizaam bij een rechterlijke uitspraak kunnen neerleggen en doorprocederen tot het gaatje...

“Ik denk dat dit meer te maken heeft met de toegenomen neiging van de advocatuur om alles uit een zaak te halen wat erin zit. Ik merk dat ook als kantonrechter: onze dossiers worden steeds dikker, omdat

advocaten geen enkel argument onbenut laten. De juridische creativiteit in deze beroepsgroep is duidelijk toegenomen. De kantonzaken van nu vind ik door de bank genomen juridisch zwaarder dan die van tien jaar geleden. Natuurlijk zijn er nog veel eenvoudige zaken, maar het aantal zaken waar juridisch echt wat aan de hand is, is zeker toegenomen.”

We lezen regelmatig dat de kwaliteit van de rechtspraak onder druk staat als gevolg van bezuinigingen op het rechterlijk apparaat. Hoe ziet u dat?

“Feit is dat het rechterlijk apparaat niet hard genoeg meegroeit, gegeven de toename van het aantal zaken en de complexiteit

daarvan. Rechters maken duidelijk meer uren dan vijf of zes jaar geleden, want het werk moet wél worden gedaan. Daar is op zich niets mis mee, maar dat kent wel een grens. Zover zijn we nog niet, maar er kan een moment komen dat de toename van de werkdruk ten koste gaat van de kwaliteit van uitspraken, omdat niet genoeg tijd is voor het maken van een gedegen afweging en omdat rechters minder tijd kunnen besteden aan het bestuderen van jurisprudentie en nieuwe wetgeving. Inmiddels is een grote stroom van wetgeving, zeker ook vanuit Brussel, ontstaan. Als ik dat vergelijk met mijn begintijd. Niet alles is relevant voor de kantonrechter, maar een heleboel wel.”

“Mensen hebben recht op de uitlaatklep die het tuchtrecht óók is”

Ook als tuchtrechter krijgt u steeds meer klachten te verwerken, zeker in vergelijking met de beginjaren van de Kamer. Hebt u het idee dat justitiabelen de tuchtrechter in de loop van de tijd makkelijker zijn gaan vinden?

“We hebben gelukkig onlangs ruimte gekregen om de bezetting van de Kamer wat uit te breiden vanwege de sterke toename van het aantal zaken. Of men ons beter kan vinden weet ik niet. Wel is de mondigheid van het publiek duidelijk toegenomen. Ook denk ik dat de moeilijke economische omstandigheden een rol spelen. Mensen krijgen vaker met een deurwaarder te maken, ze staan financieel met de rug tegen de muur en hebben het gevoel dat ze niets meer te verliezen hebben. Dan is het verleidelijk om via een klacht te laten weten dat je ook weer niet alles zomaar pikt.”

Het overgrote deel van de klachten wordt afgewezen. Dat lijkt mij min of meer een formaliteit.

“Dat ziet u niet goed. Ook de zaken die niet mondeling worden behandeld op een zitting en met een voorzittersbeslissing worden afgedaan moeten goed en onbevooroordeeld afgehandeld worden. Enerzijds omdat de mensen recht hebben op de uitlaatklep die het tuchtrecht toch óók wel

is. Anderzijds omdat ook een klacht die op het eerste gezicht niets voorstelt, toch ergens hout kan snijden. We zeggen hier wel eens tegen elkaar: ook een querulant kan gelijk hebben. Mensen kunnen soms tierend en scheldend hun klacht presenteren, maar wel een punt hebben.”

Hebt u de aard van de klachten in de loop van de tijd zien veranderen?

“Het beeld is voor wat betreft de afwijzingen redelijk constant. Het betreft doorgaans klachten waarbij zonneklaar is dat klager niet ontevreden is over de deurwaarder, maar over het vonnis van de rechter, of over de opdrachtgever van de deurwaarder omdat die bijvoorbeeld geen betalingsregeling heeft willen treffen. Dat is de vrijheid van de opdrachtgever waarin wij niet treden. Ook als een vonnis volgens een klager achteraf bezien anders had moeten luiden, dan is het niet aan ons om daarover een oordeel te vellen. Bij de gegrond verklaarde klachten over commerciële activiteiten van deurwaarders die, laat

ik het zo zeggen, op gespannen voet staan met de bepalingen van de Gerechtsdeurwaarderswet. Natuurlijk mogen deurwaarders zich ook commercieel profileren, maar het komt méér voor dan vroeger dat de vraag voorligt: gaat de deurwaarder hier niet te ver?”

“De digitalisering van de rechtspraak mag geen nieuwe drempels opwerpen”

Wat zijn de belangrijkste wijzigingen ten aanzien van het tuchtrecht in de nieuwe Gerechtsdeurwaarderswet die nu bij de Tweede Kamer ligt?

“Dat zijn er twee. De eerste is dat de Staatssecretaris overweegt om griffierecht in te voeren. Daar heb ik een dubbel gevoel over. Enerzijds is het gezien de groei van

het aantal klachten goed dat mensen een kleine financiële hobbel moeten nemen voordat ze een klacht indienen. Anderzijds geldt, zeker voor schuldenaren die met een deurwaarder geconfronteerd worden, dat ze financieel vaak al gemarginaliseerd zijn. Als mensen een mogelijk terechte klacht niet indienen omdat ze het niet kunnen betalen, dan is dat een slechte zaak. Ik vind daarom dat, als mensen kunnen aantonen dat het griffierecht een onoverkomelijk obstakel vormt, ze daarvan vrijstelling moeten kunnen aanvragen bij de Kamer. Ik heb dat nog nergens teruggelezen, maar ik vind het wel belangrijk. De tweede wijziging is dat de Kamer bij een gegrond verklaarde klacht ook een waarschuwing kan geven. Nu is de lichtste maatregel een berisping, en het komt nogal eens voor dat we een klacht wel gegrond vinden, maar een berisping teveel van het goede is. Neem nu de situatie dat na herhaalde verzoeken van een schuldenaar geen informatie wordt gegeven over hoe het te incasseren bedrag is opgebouwd, enkel

omdat kort daarvoor kennelijk niet de juiste medewerker is aangenomen. Kan gebeuren. Klacht gegrond, maar onvoldoende reden voor een berisping. Dan kun je zeggen: we leggen geen maatregel op. Maar beter is een zwakke maatregel die uitdrukt: oké, zand erover, maar dit moet je niet nog een keer doen.”

De Staatssecretaris wil ook een grotere rol voor het Bureau Financieel Toezicht (BFT) in het toezicht op de beroepsgroep. Kunt u hem daarin volgen?

“Ik ben geneigd om ja te zeggen want de samenleving heeft een groot belang bij een goed en financieel degelijk functionerende beroepsgroep. Ik denk dat toezicht daar aan kan bijdragen. Maar hoe de verhouding tussen BFT en tuchtrechter beïnvloed zal worden, daar heb ik nog geen beeld van. De uitspraken van de Kamer zijn in zekere zin onderdeel van het toezicht op de beroepsgroep. Het BFT dient nu geregeld een klacht in, bijvoorbeeld omdat een deurwaarder niet voldaan heeft aan de

eis van het tijdig indienen van de financiële jaarrapportage. Of omdat de derdengeldrekening niet op orde is. Dat zijn zaken die relatief gemakkelijk zijn vast te stellen. Wat ze er nu bij krijgen zijn de gevallen waarbij het niet om de cijfers draait, maar om een ethische of maatschappelijke beoordeling. Dat is nog niet zo eenvoudig. Ik maak ook deel uit van de Kamer voor het notariaat die tot voor kort ook met het toezicht op de beroepsgroep was belast, en toen heb ik wel gemerkt dat er veel deskundigheid nodig is om dat goed te doen. Dus ik denk dat het BFT er een zware taak bij krijgt.”

“Aan de laagdrempeligheid van het tuchtrecht mag niet getornd worden”

Gezien het bescheiden percentage klachten dat gegrond wordt verklaard: hoe vindt u dat de beroepsgroep het als geheel doet?

“De Kamer ziet natuurlijk niet alles, ook niet alles wat niet goed gaat. Toch durf ik de stelling wel aan dat de beroepsgroep het over het geheel genomen heel goed doet. Al is natuurlijk elke klacht er één teveel. Het tuchtrecht is en blijft dus heel belangrijk voor de bewaking van de kwaliteit van de beroepsgroep.”

Tot slot: kunt zich in het kader van KEI voorstellen dat de tuchtrechtprocedure op een zekere dag gedigitaliseerd zal worden?

“O ja hoor. In ieder geval voor zover professionals de stukken indienen. Of je dat ook verplicht kunt stellen voor particulieren die een klacht willen indienen, is wat anders. Ik zou graag zien dat er ruimte blijft voor mensen die de digitale aansluiting gemist hebben, al zie ik ook dat die groep snel in aantal afneemt. De meeste klachten van schuldenaren krijgen we binnen via e-mail en dat staan we ook toe. Het komt zelfs voor dat we klagers behulpzaam zijn bij het formuleren van een klacht – iets dat de wet ons ook opdraagt. Dus ik zou willen zeggen: ik heb niets tegen digitalisering van het tuchtrecht, op voorwaarde dat er geen nieuwe drempels mee worden opgeworpen. Aan de laagdrempeligheid van het tuchtrecht mag niet getornd worden.”

Over new deals, bestendig klachtbeleid en bejegening

Ze zijn voorbij, mijn eerste honderd dagen als voorzitter. Een bijna magische periode, als we in de geschiedenis kijken. De beroemdste eerste honderd dagen zijn die van Franklin D. Roosevelt als Amerikaans president in 1933. Het land was (ook toen) in crisis gedompeld en Roosevelt stuurde in nauwelijks drie maanden tijd vijftien vergaande wetsvoorstellen naar het parlement, onder de noemer 'New Deal'. Hoewel Roosevelt's start zeer effectief leek, wordt daar tegenwoordig genuanceerder over gedacht. Voor een voorzitter van een PBO die langer wil blijven zitten dan honderd dagen is een doldrieste binnenkomst meestal geen goede start. Beter past het in deze tijd om die eerste honderd dagen te besteden aan praten, luisteren, de dialoog te openen en de rust te nemen voor momenten van reflectie. De afgelopen maanden was de agenda gevuld met vele afspraken met leden van de Eerste en Tweede Kamer, zusterorganisaties, ketenpartners en niet in de laatste plaats leden van de KBvG.

Het zal geen verrassing zijn dat de Gerechtsdeurwaarderswet, nu in de Tweede Kamer, een prominent gespreksonderwerp is. Opvallend is de brede aandacht die binnen én buiten de KBvG wordt gevraagd voor het fenomeen klachten. Onder Kamerleden lijkt de interesse voort te komen uit de bezwaren van de KBvG tegen de bevoegdheid van de Nationale ombudsman in het wetsvoorstel. De KBvG betoogt dat er voldoende en laagdrempelige mogelijkheden zijn om klachten in te dienen, zoals onder meer de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders en een (nog in te richten) klachten- en geschillencommissie van de KBvG. Deze instanties zijn gespecialiseerd in het werk van gerechtsdeurwaarders en de bijzondere positie van de gerechtsdeurwaarder, als verlengstuk van de rechterlijke macht en tussen executant en geëxecuteerde. Daarom vindt de KBvG dat de bevoegdheid van de Nationale ombudsman ten aanzien van klachten verwarring in de hand werkt, onnodig is en zorgt voor een zeer onredelijke administratieve lastenverzwaring voor gerechtsdeurwaarders. De KBvG pleit voor afschaffing van deze bevoegdheid.

Dat pleidooi houd ik steevast met passie en overtuiging. Van belang is dat tegelijkertijd wordt gewezen op de verantwoordelijkheid die de KBvG zelf neemt. Waar we betogen dat de expertise van de ombudsman niet bij de gerechtsdeurwaarders ligt, past het de PBO om – als expert bij uitstek – die kritische rol die aan de ombudsman wordt toegedicht, zich aan te trekken. Dat is alles behalve een nieuwe stelling, en vindt al een oorsprong in de laatste aanbeveling uit het rapport *Noblesse Oblige*: De KBvG hanteert het instrument van dreiging met het indienen van een klacht, behoudens ernstige vergrijpen. Die aanbeveling is de afgelopen jaren ter harte genomen. Waar wij menen dat sprake is van normoverschrijding schroomt de KBvG niet – rekent het zelfs uitdrukkelijk tot haar taak – om dit aan het oordeel van de tuchtrechter voor te leggen.

Onder de leden van de KBvG heb ik enige onduidelijkheid over de rol van de KBvG hierin geconstateerd. Mij wordt bij voortduring gevraagd of ik het beleid op dit punt zal wijzigen. Het stellen van die vraag impliceert onvrede met het huidige beleid en laat mij nogmaals aangeven dat ik die onvrede niet deel. Op grond van artikel 57 lid 1 Gerechtsdeurwaarderswet is het de wettelijke taak van de KBvG om toe te zien op een goede beroepsuitoefening, in dat kader heeft zij een klachtrecht. Sterker, ik zou willen betogen dat de KBvG een klachtplicht heeft daar waar zij meent dat sprake is van normoverschrijding. Vergelijkbaar met het Bureau Financieel Toezicht, dat recent haar handhavingsbeleid publiceerde, geldt ook voor de KBvG dat het daadwerkelijk indienen van een klacht niet de eerste stap is. Het lijkt mij correct dat kennelijk heersende misverstand, dat in de publieke internetfora wel opgang lijkt te doen, weg te nemen.

De KBvG ontvangt vele signalen: van justitiabelen, van collega's, van derden. Op specifieke vragen met betrekking tot de behandeling van een dossier door een gerechtsdeurwaarder kan moeilijk een inhoudelijk antwoord worden gegeven. Het Bureau van de KBvG beschikt immers niet over de feitenkennis die de justitiabele en de gerechtsdeurwaarder hebben en het is ook niet de rol van het Bureau zich daarin te verdiepen. De klager wordt dan verwezen naar de klach-

tenprocedure van het deurwaarderskantoor of naar de Kamer voor Gerechtsdeurwaarders. In sommige gevallen wordt het kantoor wel door de KBvG benaderd met het verzoek een toelichting te geven. Geschillenbeslechting 'avant la lettre'. Dit zijn veelal klachten over bejegening, executiegeschillen, beslagvrije voet et cetera. Niet de categorie zaken waarin de KBvG snel als tuchtrechtelijk klager zal optreden. Die rol is voor zaken die – kortgezegd – het individueel belang van een justitiabele overstijgen. Te denken valt aan het fenomeen freelance deurwaarder, het al dan niet kantoor houden in de plaats van vestiging, het volwaardig kantoor houden et cetera. Ook in die zaken is het gebruikelijk dat de gerechtsdeurwaarder eerst wordt aangeschreven. Waar mogelijk wordt getracht de deurwaarder te bewegen de normoverschrijding te staken. Ten slotte resteert een categorie waar een klacht wordt ingediend. Daartegen bestaat weerstand. De dreigende confrontatie met een tuchtklacht vanuit de KBvG wordt nogal eens openlijk bekritiseerd. Ik wil op deze plaats niet onbenoemd laten dat die kritiek in de correspondentie van en naar de KBvG, maar in toenemende mate óók in de processtukken een welhaast persoonlijk karakter lijkt aan te nemen. Ik betreur dat in hoge mate. Het gevolg is dat de KBvG zich in klachtprocedures steeds vaker door een advocaat laat bijstaan. Niet omdat we zelf de

inhoudelijk argumenten niet kunnen aanvoeren, maar omdat we zaken en emoties gescheiden willen houden. Het wordt nog maar eens benadrukt: het voeren van tuchtprocedures wordt gedaan uit overtuiging en in veel gevallen na overleg met de ledenraad. Daar vindt het inhoudelijke debat over beleid plaats en ik nodig u uit daar aan bij te dragen.

Wilbert van de Donk
Voorzitter

Trudeke Sillevis Smitt

Avonturen van **mr. X**

De advocaat in 100 opvallende tuchtrechtspraken

Wat doe je als je cliënt zich op de achterbank van je auto heeft verstopt om aan de politie te ontkomen? Ga je in hoger beroep als je cliënt zich niet wil laten overtuigen dat het kansloos is? Wat doe je met een anoniem e-mailbericht dat een jeugdzorgmedewerker valslijk over je cliënt heeft gerapporteerd?

Trudeke Sillevis Smitt was advocaat en werkt nu als redacteur en journalist. Daarnaast geeft ze lezingen op het terrein van het tuchtrecht. Sinds 2010 schrijft ze voor het Advocatenblad en heeft ze een wekelijkse tuchtrecht-column op advocatenblad.nl. Voor dit boek werden honderd columnes geselecteerd, bewerkt en geactualiseerd.

Advocaten vervullen een bijzondere rol in de rechtsstaat. Een fascinerend beroep met zijn eigen ethiek – en een forse dosis avontuur. De kunst is om je in al die onverwachte, eneroverende, breinbrekende situaties te houden aan de wet en je te gedragen zoals een behoorlijk advocaat betaamt! Mr. X is de geanonimiseerde advocaat die zich bij de tuchtrechter heeft moeten verantwoorden omdat hij daar op enig moment mogelijk niet helemaal in is geslaagd. Deze bundel bevat korte beschrijvingen van opmerkelijke tuchtzaken die vanaf 2010 tot vandaag voor de advocatentuchtrechter hebben gespeeld. Kraakhelder en juridisch scherp, maar met een aangenaam vleugje ironie.

Ook als eBook

"Wat een zegen voor de advocatuur dat in de nieuwsbrief van het Advocatenblad telkens een tuchtrechtspraak wordt besproken door Trudeke Sillevis Smitt".

"Wat een voortreffelijk idee van de uitgever om een flinke selectie van de stukjes van Trudeke te bundelen en in een boek uit te geven."

Floris Bannier,
oud-bijzonder hoogleraar advocatuur
Universiteit van Amsterdam

ISBN 978 90 1239 437 6
Prijs: € 19,95 incl. btw

Bestel via www.sdu.nl
of bel (070) 378 98 90

Ook verkrijgbaar in de boekhandel

Avonturen van mr. X als relatiegeschenk?
Neem contact op met de uitgever,
g.schinkel@sdu.nl

Sdu oprecht de beste keuze

SCHMDT

ADVOCATUUR

Gerechtelijke incasso van
geldvorderingen in
Oostenrijk?

Bel mr. J. Menno Schmidt

i.s.m. schubert RECHTSANWÄLTE

Wenen
+43 680 118 15 15
mail@schmdt.at

+43 / 1 / 7101889
www.schmdt.at

PERSONALIA

2015

Beëdigd

M. van Lingen	Rotterdam	20-11-2014
M. Dermois	Amersfoort	25-11-2014
J.G. van Urk	Leiden	04-12-2014
mr. G.E. Hamer	Apeldoorn	10-12-2014
M.E.G. Zuiderveen	Drachten	19-12-2014
M.H. Kroep	Enschede	07-01-2015
P.F. van den Berg	Utrecht	02-02-2015
Mw. B. Jansen	Arnhem	11-02-2015

Waarnemingen

Waargenomen	Waarnemer	Plaats	Van	Tot
Mw. G.G. Breunissen	R. Hartemink	Wageningen	01-09-2014	01-06-2015
A.J.T. Geboers	mr. A. Legel	Venray	01-07-2014	01-07-2015
J.P.A.M. Hanegraaf	Mw. M.G.H. Langes	Helmond	27-02-2015	27-05-2015
P.J. IJzerman	J. Veenbaas	Kampen	01-01-2015	01-07-2015
J.D. Kuik	Y. van Dongen	Eindhoven	22-04-2011	01-04-2015
M. Oosterhof	M.E.G. Zuiderveen	Drachten	15-09-2014	15-03-2015
R. Pijnacker	W.R. Jongejan	Zeist	05-03-2013	15-09-2015
G. van Puiveld	W.F.D. van den Oever	Leiden	13-06-2014	13-06-2015
J.H.L. Sinkiewicz	Mw. J.W.W.M. Boers	Maastricht	23-01-2015	23-07-2015
P. Taal	Y.C.M. van Korven	Eindhoven	22-04-2011	01-07-2015
J.C.M. van der Weijden	U.R.G. Pijloo	Amsterdam	17-02-2014	17-05-2015
F.H. Weggemans	A.L.T. Donkers	Emmen	01-01-2015	01-07-2015
W. Wielens	W.R. Jongejan	Assen	17-07-2014	17-01-2016

Nieuwe leden

H.W. Mulder	Rotterdam	20-11-2014
J. Snoek	Rotterdam	01-12-2014
mr. P.T.D. van Damme	Nijmegen	11-12-2014
J.T.M. Gulen	Eindhoven	05-01-2015
Mw. P.S. Marijnissen-van Veen	Amersfoort	05-01-2015
A. Brouwer	Gouda	06-02-2015
Mw. A.M. Klaver	Hoorn	13-02-2015
Mw. A.C. Akster	Rotterdam	24-02-2015
J. Groos	Wateringen	19-03-2015

Wijziging vestigingsplaats

	Was	Is	m.i.v.
J.L. van Doorn	Middelburg	Goes	01-03-2015
B.J. Meijering	Middelburg	Goes	01-03-2015
F.A.Th. Vrouwdeunt	Utrecht	Den Bosch	01-04-2015
W.V.J.M. Bonnie	Heerlen	Kerkrade	01-04-2015

Gedefungeerd:

mr. L.M. Jongerius	Amersfoort	01-12-2014
W.G.A. Blume	Den Haag	15-12-2014
mr. drs. M. van der Zee	Schalkhaar	15-12-2014
R.A.J. Brouwer	De Wijk	15-12-2014
Th.J.A. Groen	Amsterdam	20-12-2014
M. Karreman	Apeldoorn	01-01-2015
F.H. Weggemans	Emmen	01-01-2015
P. Jansen	Enschede	25-01-2015
W.C.H. Sennef	Den Haag	25-01-2015
L. van Nimwegen	Hellevoetsluis	31-01-2015
H.J. Jansen	Deventer	01-02-2015
Mw. M.W.F. Nyqvist	Utrecht	01-03-2015

Consignatiekas gerechtsdeurwaarders

Door mw. mr. A. van den Brink en mr. A.T.A. Tilleman¹

Gerechtsdeurwaarders dienen, vanuit op hen rustende beroepsregels als de Gerechtsdeurwaarderswet en de Administratieverordening, een administratie te voeren waaruit te allen tijde blijkt ten aanzien van welke cliënt de gerechtsdeurwaarder welke financiële verplichtingen heeft. Omdat een gerechtsdeurwaarder regelmatig gelden voor cliënten ontvangt, is hij verplicht een kwaliteitsrekening aan te houden waarvan de administratie sluitend is. Daarbij dient de gerechtsdeurwaarder deze gelden goed te bewaren en te allen tijde beschikbaar te hebben en juist en tijdig door te betalen aan de rechthebbende. Daarmee komen we tot het uitgangspunt dat een gerechtsdeurwaarder altijd weet voor wie hij welk bedrag houdt.

Strikt genomen kan het dan niet voorkomen dat een gerechtsdeurwaarder over gelden van derden beschikt waarvan hij niet weet voor wie die gelden bedoeld zijn en van wie ze afkomstig zijn. Immers, als dat het geval zou zijn, dan voldoet de gerechtsdeurwaarder niet aan het hierboven genoemde uitgangspunt.

Toch komt het voor dat de gerechtsdeurwaarder gelden ontvangt zonder dat aangegeven is van wie deze gelden komen en voor wie ze bedoeld zijn. Deze niet-traceerbare gelden (gelden van onbekende derden) moeten worden gestort in de consignatiekas van het ministerie van Financiën. Eenzelfde verplichting ten aanzien van niet-traceerbare gelden bestaat voor notarissen en advocaten of curatoren die gelden voor anderen in ontvangst nemen.

In september 2012 is de Regeling betreffende consignatie door gerechtsdeurwaarders van gelden afkomstig van onbekende schuldenaren in werking getreden. Deze regeling schrijft voor dat een gerechtsdeurwaarder eenmaal per jaar een storting kan doen in de consignatiekas. Deze gelden moeten minstens één jaar voor de datum van de storting in de consignatiekas door de gerechtsdeurwaarder zijn ontvangen.

Bij de consignatie worden alle beschikbare gegevens aangaande de storting van de onbekende schuldenaar overgelegd aan de beheerder van de consignatiekas. Daarnaast moet de gerechtsdeurwaarder zijn eigen naam bij de storting bekend maken en moet duidelijk zijn uit welke individuele bedragen de totaalsom bestaat. Daarnaast dienen bij storting de volgende documenten (indien mogelijk) overgelegd te worden:

- Documenten waaruit blijkt op grond van welk wettelijk voorschrift, besluit, beschikking of beslissing de consignatie wordt gedaan. Voor gerechtsdeurwaarders zal dit de eerder genoemde regeling zijn.

- Alle beschikbare gegevens om te kunnen vaststellen wie een claim kan indienen en voor welk bedrag.
- De naam, het adres en de woonplaats van de rechthebbende(n). Deze gegevens zullen de gerechtsdeurwaarder over het algemeen niet bekend zijn. In dat geval volstaat een toelichting waarom dit niet kan worden aangetoond.
- Een overzicht van de acties die zijn ondernomen om de rechthebbende(n) te achterhalen.
- Een volmacht in het geval de storting in de consignatiekas namens een ander dan de gerechtsdeurwaarder wordt gedaan.

Wanneer het ministerie van Financiën alle documenten heeft ontvangen, ontvangt de verzoeker schriftelijk bericht of het bedrag in consignatie gegeven kan worden. Na de storting stuurt het ministerie een bewijs van consignatie. Het ministerie van Financiën publiceert jaarlijks in de Staatscourant welke bedragen het heeft ontvangen. Op de website van het ministerie kan ook worden nagegaan welke bedragen zijn gestort. Daarnaast publiceert de minister na twintig jaar de bedragen die vrijvallen aan de Staat. Op die wijze komen onbekende gelden uiteindelijk aan ons allen ten goede.

Gevolg van volledige naleving van de administratieverplichtingen is dat de gerechtsdeurwaarder weet welk bedrag hij voor welke partij houdt. Als zich desondanks gelden van onbekenden bij de gerechtsdeurwaarder bevinden, rest geen andere oplossing dan het over te maken aan de consignatiekas. De gerechtsdeurwaarder komt dan niet in een situatie dat hij bedragen – waarvan onbekend is voor wie deze worden gehouden – aan zichzelf kan overmaken. Dat is ook in strijd met de betamelijkheid die een gerechtsdeurwaarder in acht moet nemen.

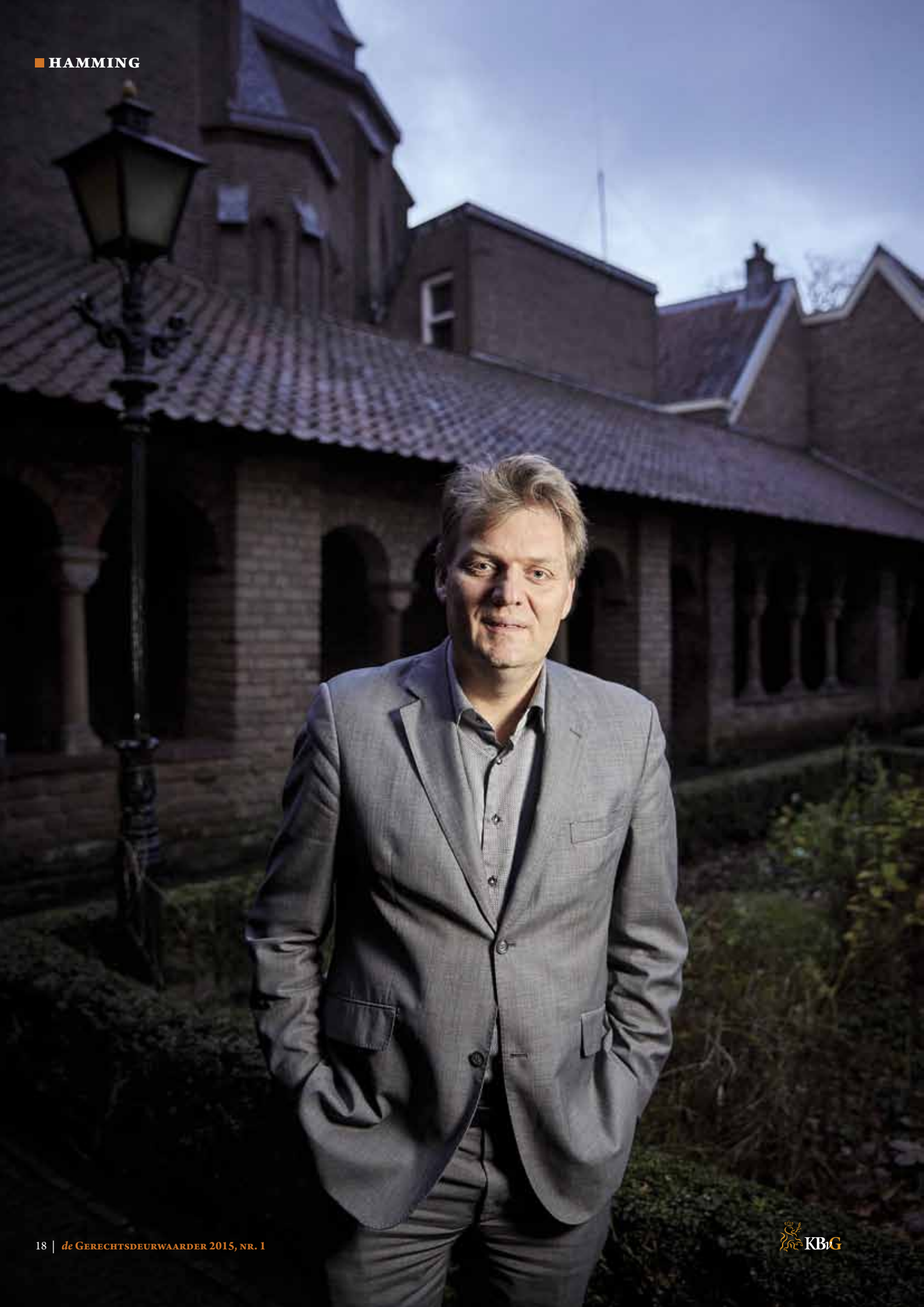
Contactgegevens consignatiekas

U kunt uw documenten voor aanmelding opsturen naar:
Ministerie van Financiën
t.a.v. de Consignatiekas
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
e-mail: consignatiekas@minfin.nl

Bankgegevens consignatiekas

U kunt bedragen in de consignatiekas storten via:
Bankrekening NL70RBOS0569992206
t.n.v. het Ministerie van Financiën
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
o.v.v. Consignatiekas

¹ Beiden werkzaam voor het Bureau Financieel Toezicht.

Een maatschappelijke thermometer

De Heusdense burgemeester Jan Hamming volgde vorig jaar Saskia Noordman-den Uyl op als voorzitter van de Landelijke Organisatie Sociaal Raadslieden (LOSR), aangesloten bij de MOgroep. Tevens was hij als voorzitter van de commissie Werk en Inkomen van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) nauw betrokken bij de onderhandelingen met staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over de Participatiewet. *De Gerechtsdeurwaarder* sprak met hem over zijn nieuwe functie en visie op de rol van de sociaal raadslieden.

Burgemeesters hebben doorgaans een drukke agenda. Waarom hebt u ja gezegd op het verzoek van het LOSR om het voorzitterschap op u te nemen?

“Ik vind het belangrijk om als burgemeester nauw bij de samenleving betrokken te blijven. En dan met name bij die groepen die je niet dagelijks spreekt. Het aardige van de sociaal raadslieden is dat je veel signalen krijgt over dingen die in het land spelen. Daarbij ben ik erg geïnteresseerd in het sociale domein. In mijn vorige functie als wethouder Sociale Zaken in Tilburg heb ik kunnen constateren dat daar

nog veel dingen verbeterd kunnen worden. Ik ben blij dat ik daaraan nu via een ander platform weer een bijdrage kan leveren.”

Mevrouw Noorman-den Uyl was jarenlang hét gezicht van het LOSR. Waar wilt u naartoe? Wilt u andere accenten gaan leggen?
“Daarvoor is het nog te vroeg: ik ben nu vooral bezig met het leren kennen van de organisatie en de dossiers. Zo loop ik geregeld mee met sociaal raadslieden en praat ik met belangrijke stakeholders, zoals onlangs met de KBvG. Vooralsnog zie ik mij vooral als spreekbuis van een professionele organisatie die ook complexe

juridische en wetstechnische materie tot in de puntjes kan doorgronden. Wat ik wel weet, is wat er zeker niet zal veranderen: onze missie om nieuwe wetgeving op haar consequenties in de praktijk te toetsen en om daarvan gewag te maken in Den Haag als die technisch beroerd uitpakt voor bepaalde groepen mensen. Ik denk dat je de rol van de LOSR het beste kunt omschrijven als die van maatschappelijke thermometer. Die functie moeten en zullen wij blijven vervullen. Zeker als het gevolg van wetgeving op punten averechts is van wat de wetgever probeerde te regelen.”

Kunt u daarvan al een concreet voorbeeld geven?

“Ja, de invordering van belastingen en teveel uitgekeerde toeslagen door de belastingdienst. In het rapport *Belastingdienst, bron van armoede?*¹ hebben we vorig jaar geconstateerd dat de belastingdienst de terugvordering van onterecht uitgekeerde toeslagen in mindering brengt op nog uit te betalen toeslagen bedoeld voor de betaling van lopende verplichtingen, zoals de huur, de premie van de ziektekostenverzekering en de kinderopvang. Daarbij wordt geen rekening gehouden met het bestaansminimum en de beslagvrije voet. Het is een draak van een regeling en ertegen in geweer komen is bijzonder ingewikkeld en tijdrovend. Zo ontstaan snel schulden en vervallen gezinnen en burgers in armoede, zeker als ze laagopgeleid of laaggeletterd zijn of andere problemen hebben. De persoonlijke en maatschappelijke schade die daardoor ontstaat is enorm. Reken maar

uit: 2,5 miljoen mensen in Nederland leven inmiddels onder de armoedegrens. En het Nibud heeft onlangs berekend dat één huishouden met ernstige schuldenproblematiek de samenleving zo'n € 100.000 kost aan afschrijvingen, hulpverlening, verzuim- en ziektekosten, verloren arbeidssuren, uitkeringen en huisuitzettingen.”

“Deurwaarders hebben een belangrijke signaal- en antennefunctie”

In hoeverre heeft het zin om dergelijke rapporten te publiceren? Het kabinet lijkt vrij vastbesloten om de verzorgingsstaat te hervormen, omdat die financieel niet houdbaar meer is. Luistert men in Den Haag naar u? “Natuurlijk zijn we op bepaalde punten in de verzorgingsstaat doorgeschoten.

Dat moet je onderkennen en daar moet je actie op ondernemen. Ik ontken ook niet dat we in een financiële crisis zitten, maar wetgeving die mensen verder in de armoede drukt is zelfs tegen die achtergrond niet acceptabel. Als de samenleving zich oprecht zorgen maakt over een bestaansminimum en het handhaven daarvan, dan kan het niet zo zijn dat die zorgen niet worden gedeeld door de overheid. Het gaat erom dat we mensen op het niveau houden dat ze nu of op termijn hun schulden weer kunnen afbetalen. Als je ze dat onmogelijk maakt door ze nog verder in de problemen te brengen, dan ben je het paard achter de wagen aan het spannen. En ja, als wij een dergelijke boodschap verkondigen, dan wordt daar in Den Haag naar geluisterd – ook al omdat we goede contacten hebben met de pers en een onderwerp dus ook echt kunnen laten uitgroeien tot maatschappelijk debat. En daar zijn Kamerleden en beleidsmakers gevoelig voor.”

Ik hoor toch vooral het mantra: eigen verantwoordelijkheid eerst.

“Weet u: toen ik wethouder was in Tilburg heb ik maar liefst 125 gezinnen bezocht die in armoede leefden en in de schulden zaten. Gewoon thuis, aan de keukentafel. Via Twitter, Facebook en de voedselbank heb ik contact gezocht met de vraag: mag ik uw verhaal horen? Die mensen zaten stuk voor stuk diep in de schulden, en niemand bleek daarvoor te hebben gekozen. Niemand. Die schulden bleken ontstaan door incidenten van het leven: ziekte, scheiding, het overlijden van een partner, een kind wat psychische problemen heeft, noem maar op. Schulden zijn vrijwel altijd een gevolg, geen keuze. Er zaten ondernemers tussen die een fantastisch bedrijf hadden, goed hun werk deden, maar die door de crisis zwaar in de problemen zijn gekomen. Zijn die verantwoordelijk voor die crisis? En ze wilden allemaal zo snel mogelijk uit de schulden komen, maar velen zagen geen licht meer aan het einde van de tunnel. Dus het is mij te gemakkelijk om te zeggen: het is eigen verantwoordelijkheid. Veel mensen weten niet hoe ze die verantwoordelijkheid moeten invullen en zien ook geen begin van een oplossing. Dan wordt de situatie uitzichtloos en dan vind ik dat je als overheid een rol hebt. Het geeft dan geen pas om mensen aan hun lot over te laten onder het mom van eigen verantwoordelijkheid. En dat gebeurt op dit moment helaas te vaak.”

“Schulden zijn vrijwel altijd een gevolg, geen keuze”

Tilburg is een stad met een grote armoedeproblematiek. Hoe vulde de lokale overheid daar die rol in?

“In Tilburg zeiden we: u moet het zelf oplossen, maar geef wel aan hoe wij u daarbij een steuntje in de rug kunnen geven. En daar waar we zagen dat mensen de weelde van de consumptiemaatschappij niet aankonden, probeerden we ze actief te helpen met het maken van de juiste keuzes. Maar om eerlijk te zijn: ik ben tijdens die gesprekken maar weinig mensen tegengekomen die onverantwoordelijk gedrag vertoonden. Ik kan mijzelf als voor-

beeld geven: omdat ik burgemeester van Heusden werd, ben ik verhuisd. Mijn oude huis staat nog steeds te koop. Ik heb dus nu twee woningen en merk aan den lijve hoe moeizaam dingen soms gaan. Voor mij is het financieel nog wel te doen, maar ik kan me goed voorstellen dat zoiets je in de problemen kan brengen als je wat minder gefortuneerd bent. Maar dit overkomt veel mensen die een nieuwe baan elders moeten accepteren.”

U sprak daareven over een gesprek dat u onlangs had met de KBvG. Hoe verliep dat?

“Heel prettig. Ik denk dat de lijn die de KBvG de afgelopen jaren heeft ingezet een hele goede is. De beroepsgroep heeft inmiddels een belangrijke signaal- en antennefunctie, zaken die deurwaarders in de praktijk ervaren bij mensen thuis worden heel goed doorgegeven aan Den Haag. Het is zeker niet zo dat ze aan achterkant aan het dweilen zijn en aan de voorkant de kraan open laten staan. En ook al zullen een sociaal raadsman en een deurwaarder in de praktijk soms tegenover elkaar staan: ik denk dat ze vaker wel dan niet een gezamenlijk belang hebben. Uiteindelijk willen ze beiden toe naar een situatie die stabiel is en waarin weer een begin gemaakt kan worden met het aflossen van schulden. En ze hebben ook beiden belang bij goede wetgeving en bij een goede uitvoerbaarheid daarvan in de praktijk. Dus met respect voor elkaars verantwoordelijkheden denk ik dat de KBvG en de LOSR vaak heel effectief samen kunnen optrekken.”

Ik heb begrepen dat dit het geval is met betrekking tot de nieuwe regeling van de kostendelersnorm. Veel deurwaarders vrezen dat het als gevolg daarvan nog complexer wordt om de beslagvrije voet vast te stellen – een belangrijk onderwerp in het laatste preadvies van de KBvG.² Hoe ziet u dat?

“We hebben het preadvies intern uitgebreid besproken en we zijn er zeer positief over. Het klopt dat ook wij problemen voorzien in de uitvoerbaarheid van de kostendelersnorm. Dat staat expliciet in ons rapport *Beter ten hele gekeerd*.³ Daarin geven we maar liefst zeven onderbouwde argumenten om de kostendelersnorm niet in te voeren bij de beslagvrije voet. Wat mij betreft een goed voorbeeld van samen optrekken richting Den Haag.”

Een vraag aan u in uw hoedanigheid van voorzitter van de commissie Werk en Inkomens van de VNG: er zijn soms aanzienlijke verschillen in de wijze waarop gemeenten het traject van de schuldhulpverlening vormgeven. Is dit eigenlijk bekend bij de VNG? Het doet op zijn minst vermoeden dat gemeenten hierover onderling weinig communiceren en ook niet gestructureerd ‘best practices’ uitwisselen.

“Dat zou best zo kunnen zijn. Ik heb er in ieder geval vanuit ‘mijn’ commissie nooit mee te maken gehad, hooguit met het RCF Kenniscentrum Handhaving. Het is een interessante suggestie om daar eens naar te kijken, want goede afstemming in het sociale domein is belangrijk en gelijke behandeling van de burger is in ieder geval voor de LOSR een betonnen beginsel. En ik vind zeker dat ook de VNG daarin een partner zou moeten zijn.”

“We zijn zeer positief over het nieuwe preadvies”

Tot slot: u bent nauw betrokken geweest bij de onderhandelingen over de Participatiewet. Daarover bestaat veel onzekerheid. Terecht?

“Die wetgeving is onder grote tijdsdruk tot stand gekomen en gemeenten hebben maar een korte voorbereidingstijd gekregen. Hoe dat allemaal gaat uitpakken, gaan we de komende maanden merken. Ik zeg altijd: als de wet is aangenomen, begint het echte werk pas. Maar ik denk dat we als LOSR weer onze handen vol zullen krijgen aan het hoorbaar maken van de signalen dat mensen door bepaalde regelingen financieel ernstig in de knel komen. En dat blijven we doen, want het gaat uiteindelijk niet over die Participatiewet maar over mensen.”

- 1 *Belastingdienst, een bron van armoede? Over de invordering van belasting en toeslagsschulden*, LOSR/MOgroep, A.J. Moerman, H. Oberzaucher, Utrecht 2014.
- 2 J. Rijdsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014.
- 3 *Beter ten hele gekeerd. Verbetervoorstellen wetswijziging beslagvrije voet*, LOSR/MOgroep, A.J. Moerman, M. Bockting, Utrecht 2014.

Deurwaarders, het zijn net mensen!

Uit de praktijk geeft een blik in de keuken van de gerechtsdeurwaarder. Deze keer aandacht voor de gerechtsdeurwaarder in de dagelijkse – en immer verrassende – tandartspraktijk.

Door mw. drs. M.J.P.A. de Wilde, toegevoegd kandidaat-gerechtsdeurwaarder in Oosterhout.

In de tandartsstoel lig ik te luisteren naar de tandarts die haar personeel uitkaffert. Zelden heb ik me zo hulpeloos gevoeld. Het uitgangsbordje is dichtbij maar onbereikbaar. De tandarts gaat verbeteren verder met haar behandeling, al mopperend over haar personeel. Met het zweet in mijn handen sta ik vijf minuten later op. Dan is de beurt aan dochterlief. Die heeft op 2-jarige leeftijd het woord 'nee' ontdekt en is vastbesloten die vervelende mevrouw niet vrijwillig in haar mond te laten kijken om zogenaamd tanden te tellen. Als de tandarts met de toegesnelde assistente het meisje enigszins onder druk zet om toch naar haar gebit te laten kijken, komt dochterlief een minuut later brullend van de stoel af en is er weer een tandartstrauma ontstaan.

Terwijl ik dit allemaal meemaak, bedenk ik me dat de algemene opvatting over tandartsen de laatste eeuwen nauwelijks moet zijn veranderd. Natuurlijk zijn ze met hun tijd meegegaan, maar zij zullen altijd tegen de al dan niet terechte vooroordelen moeten opboksen.

Hoe weinig verschilt onze beroepsgroep van tandartsen. Natuurlijk zijn ook wij met de tijd meegegaan, maar toch boksen wij nog altijd tegen aannames op die we moeten weerleggen.

Als ik tegen iemand vertel dat ik deurwaarder ben, dan krijg ik toch regelmatig vreemde blikken. Nadat die mededeling is bezonken komen de vragen: "Ik dacht dat het altijd breedgeschouderde mannen waren die nors kijken." "Jij, jij bent toch veel te lief om deurwaarder te zijn." "Hoe kom je erbij om deurwaarder te worden? Je hebt zeker wel vaak te maken met geweld." "Dan maak je zeker ook veel ellende mee?" En bijna altijd komt er dan een verhaal van een tante Truus of een ome Henk die een vervelende ervaring met een deurwaarder of incassobureau heeft gehad.

Aan mij dan weer de taak om uit te leggen dat ik het mooiste ambt van de wereld heb, dat ik mijn mannetje sta, dat ik niet zo lief ben als ze misschien denken, dat ik heel bewust voor dit ambt heb gekozen en dat ik niet veel geweld meemaak. Natuurlijk kom ik ook bij schrijnende gevallen en ik leg dan uit dat ik juist niet het probleem, maar het begin van een oplossing kan zijn. 'Last but not least' leg ik geduldig uit dat een incassobureau en een gerechtsdeurwaarder niet hetzelfde zijn en zeker niet hetzelfde mogen doen. Een charmeoffensief waarin ik uitsluitend mijn ervaringen vertel.

Vervolgens denk ik terug aan een van de keren dat ik met een dwangbevel van de officier van Justitie aan de deur stond. Vrouwlief doet zichtbaar opgelucht open, totdat ze ziet dat ik er sta. Er

verschijnt een verschrikte en gekwelde blik in haar ogen. Ze had niet mij maar de verloskundige verwacht. De nood is hoog en ze is alleen thuis. Ik vraag of ik haar kan helpen. "Kom jij niet iets brengen?" vraagt ze. Het is namelijk één van de adressen waar ik zo'n beetje kind aan huis ben. "Wat ik kwam brengen, is nu even niet belangrijk, lijkt me" zeg ik. "Dat kan echt wel twee weken wachten." Op haar verzoek roep ik de buurvrouw en meteen komt ook de verloskundige aangereden. Ik vertrek stilletjes. Twee dagen later word ik op kantoor gebeld. Het is een meisje geworden, dat wilde mevrouw toch nog even laten weten. Ik maak meteen met haar een afspraak om langs te komen later die week voor het uitreiken van de betekening.

Als ik voor de tweede maal bij haar langsga, doet ze de deur wijd en lachend voor me open. Ik kom niet weg voordat ik de baby heb bewonderd. Ze bedankt me voor de hulp, hoe klein die in mijn ogen ook was. Vervolgens zegt ze: "Dat had ik van een deurwaarder echt nooit gedacht." Terwijl ik haar een hand geef, grap ik: "We lijken ook bijna mensen." En zo is er weer iemand met een ander beeld van deurwaarders.

Hoe anders is de ervaring van een vriendin, die wel degelijk een adreswijziging had gestuurd, maar die nooit op plaats van bestemming in het bestand was gewijzigd. Zij kreeg een deurwaarder met een dagvaarding aan de deur die overduidelijk zijn dag niet had. Nog voordat ze de deur had kunnen bereiken (ze was de was op zolder aan het ophangen), was de deurwaarder al bezig de enveloppe door de brievenbus te duwen. Duidelijk ontrief dat er toch iemand thuis was, nam hij tegen zijn zin de moeite om het exploot alsnog aan haar in persoon uit te reiken en haar te woord te staan. Al die tijd stond zijn auto met draaiende motor en open deur half op de stoep geparkeerd. Vijf minuten later belt ze mij woedend op. Ze is niet zo zeer boos om die dagvaarding, ze zorgt wel dat het bedrag voor de zitting wordt betaald. Ze is boos en voelt zich onheus bejegend door de houding en wijze van communicatie van de deurwaarder. Ik kan haar alleen maar gelijk geven. Ze had een gevoel van onmacht en onrecht, een lastige klant voor de deurwaarder. Hetzelfde gevoel als dat ik had bij de tandarts. Met één verschil: ik ga op zoek naar een andere tandarts, maar de vriendin heeft niet te kiezen welke deurwaarder er bij haar aanklopt.

Dus laten we met zijn allen er nu voor zorgen dat we anderen, of het nu opdrachtgevers, eisers, schuldenaren of derden zijn, net zo behandelen als we zelf behandeld willen worden, dan zou naar mijn idee het beeld in de toekomst kunnen ontstaan dat deurwaarders ook mensen zijn.

Iedere gerechtsdeurwaarder in Nederland heeft er elf vestigingen bij gekregen

DEURWAARDER
ONDEMAND

DEURWAARDER ON DEMAND

Onze deurwaarders zijn uw deurwaarders

Deurwaarder on Demand

Een deurwaarder die namens uw firma optreedt. Waar ook in Nederland. Op elk uur van de dag of de nacht. Voor elke handeling, klein of groot. En voor een tarief waar u zelf een goede marge aan overhoudt. Kort gezegd: Deurwaarder on Demand. Een nieuwe vorm van collegiale dienstverlening door Groenewegen en Partners.

Onze deurwaarders zijn uw deurwaarders

In alle gevallen waarin u behoefte heeft aan extra mankracht, kunt u nu een Deurwaarder on Demand inschakelen als een verlengstuk van uw eigen organisatie. Razendsnel in te zetten voor een spoedopdracht, of in te huren per dag of dagdeel.

Met de volle capaciteit van Groenewegen en Partners achter zich. Vanzelfsprekend wordt uw portefeuillerecht zorgvuldig gerespecteerd. En via Track & Trace met Exploot Online staat u er zelf tijdens het hele proces met de neus bovenop.

Aantrekkelijke proefkorting

Neem de proef met Deurwaarder on Demand. Voor uw eerste vijf opdrachten geldt een aantrekkelijke korting op de toch al uiterst scherpe tarieven. Neem contact op met 088-5151515 of mail naar sales@groenewegen.com

www.deurwaarderondemand.com

GROENEWEGEN
+PARTNERS

GERECHTSDEURWAARDERS

De executie van bitcoins

Maritza Bernardt is gerechtsdeurwaarder bij GGN in Dordrecht en Jan Dirk van Vlastuin is advocaat bij Bouwman Van Dommelen Advocaten in Veenendaal. Speciaal voor *de Gerechtsdeurwaarder* buigen zij zich dit keer over de executie van bitcoins.¹

Door mw. mr. M. Bernardt en mr. J.D. van Vlastuin

INLEIDING

Begin 2014 stond in de krant: "Het OM Noord-Nederland heeft voor het eerst bitcoins in beslag genomen in een strafzaak." Dat leidde tot de vraag of en op welke wijze een civielrechtelijk beslag op bitcoins kan worden gelegd. Eerst aandacht voor de definitie van bitcoins.

WAT ZIJN BITCOINS?²

Populair gezegd zijn bitcoins een vorm van virtueel geld. Je kunt over de hele wereld betalen met bitcoins. De bitcoin wordt niet aangemerkt als valuta of als een financieel product in de zin van de Wet op het financieel toezicht (Wft). De kans dat de bitcoin ooit die status zal krijgen, lijkt ons niet groot. Het verschil met valuta zit vooral in het ontbreken van iedere vorm van regulering en toezicht.

Economisch begrip

De bitcoin heeft – anders dan bijvoorbeeld een klassiek ruilmiddel als goud – zelf geen enkele waarde. De waarde van de bitcoin wordt bepaald door vraag en aanbod en vooral ook door het vertrouwen van de markt. Een sterk punt van de bitcoin is dat het aantal bitcoins dat in omloop gebracht kan worden, op dit moment beperkt is tot 21 miljoen stuks. Op deze manier wordt de waarde beschermd.

Technisch

We ontkomen niet aan een semi-technische toelichting. Bitcoins zijn geen fysieke stukken (munten), maar het systeem Bitcoin is open source software. Bitcoins zijn individualiseerbare stukjes software die volgens het programma aan iemand zijn toegekend of overgedragen. Vanwege de omvang staat deze software veelal niet op een personal computer maar worden daarvoor computernetwerken gebruikt.³ Het open source karakter van de software heeft tot gevolg dat het systeem geen eigenaar kent en dat wijzigingen alleen door een meerderheid van de gebruikers aangebracht kunnen worden.

Bitcoins worden niet op naam van de rechthebbende gesteld, maar zijn gekoppeld aan een bitcoinadres ('public key'). Om een bitcoin over te dragen, moet een speciale (vrij ingewikkelde) code worden gebruikt ('private key'). Met behulp van die gegevens kunnen vrij eenvoudig en snel bitcoins (van het ene naar het andere bitcoinadres) worden overgedragen.

Juridisch

In 2012 heeft de strafkamer van de Hoge Raad in het RuneScape-arrest⁴ uitspraak gedaan over de aard van virtuele zaken. Centraal stond de vraag of een louter virtueel bestaand amulet kan worden gestolen. De delictomschrijving van diefstal luidt volgens artikel 310 Sr:

“Hij die enig goed dat geheel of te dele aan een ander toebehoort wegneemt, met het oogmerk om het zich wederrechtelijk toe te eigenen (...).”

Het stelen van virtuele zaken is alleen strafbaar indien deze aangemerkt kunnen worden als goederen. De Hoge Raad heeft geoordeeld dat een amulet en masker in het online spel RuneScape kunnen worden aangemerkt als een 'goed' en dus gestolen kunnen worden.⁵ Relevant is vooral dat het goed voor de bezitter ervan waarde heeft. Omdat virtuele goederen en daarmee te behalen punten uiterst begeerenswaardig zijn voor spelers van RuneScape, zijn deze als goederen aangemerkt. Op basis van die criteria zullen ook bitcoins worden aangemerkt als goederen in strafrechtelijke zin. Het ontvreemden van bitcoins zal dus worden aangemerkt als diefstal.

Bitcoins hebben niet de status van geld in de zin van de Wft. De Rechtbank Overijssel^{6,7} heeft op 14 mei 2014 in een civiele procedure bepaald dat bitcoins niet aangemerkt kunnen worden als geld maar dat deze moeten worden gezien als een ruilmiddel.⁸ De status van ruilmiddel heeft tot gevolg dat bitcoins op grond van artikel 3:6 BW vermogensrechten zijn. Dat maakt bitcoins voor civielrechtelijk beslag vatbaar.

BESLAG OP HET RECHT OP BITCOINS

Nu is vastgesteld dat Bitcoins vermogensrechten zijn en vatbaar voor civiele tenuitvoerlegging, volgt de vraag op welke wijze de beslaglegging op bitcoins plaats dient te vinden.

Relevant is dat niet iedereen die bitcoins bezit, een eigen bitcoinadres heeft. Voor de beslaglegging is dat verschil van belang.

Derdenbeslag

De bitcoingerechtigde die niet beschikt over een eigen bitcoinadres, kan gebruik maken van de diensten van een intermediair. Deze intermediair belegt voor meerdere opdrachtgevers in bitcoins. Tussen de intermediair en de bij hem aangesloten beleggers bestaat een contractuele relatie op grond waarvan de intermediair geld of goederen aan haar klant verschuldigd is of verschuldigd kan worden. Met verwijzing naar artikel 475 Rv kan derdenbeslag worden gelegd onder deze intermediair.

Eigen adres

Met betrekking tot bitcoingerechtigden die wel beschikken over een eigen bitcoinadres moet opgemerkt worden dat de executie van bitcoins niet expliciet in de wet is geregeld en dat bitcoins ook niet vallen in één van de categorieën rechten waarvan de executie wel in de wet is geregeld. De executie van bitcoins vindt plaats ingevolge artikel 474bb Rv met toepassing van de bepalingen die gelden voor de executie van roerende zaken (tenzij uit de aard van het recht anders volgt). Dat brengt mee dat het beslag bij de beslag schuldenaar plaatsvindt door een aanzegging dat zijn bitcoins in beslag genomen zijn.

Bewaargeving

De aanzegging van de beslaglegging aan de beslagene is zinloos als geen blokkerende maatregelen genomen worden. Om te voorkomen dat de bitcoins na de beslaglegging worden vervreemd, is noodzakelijk dat de bitcoins in gerechtelijke bewaring worden gegeven. Deze bewaargeving kan plaatsvinden door de bitcoins – ten titel van bewaargeving – over te boeken naar het bitcoinadres van de bewaarder. Dat is makkelijker gezegd dan gedaan.

Voor het overboeken van bitcoins is gebruik van een 'private key' noodzakelijk. Als deze niet verstrekt of achterhaald kan worden, is het onmogelijk om bitcoins over te boeken.

Het Openbaar Ministerie heeft inmiddels diverse malen (strafrechtelijk) beslag gelegd op bitcoins. In al die gevallen is daarbij gebruik gemaakt van gegevens die in het kader van het strafrechtelijk onderzoek zijn verkregen. Omdat een 'private key' een lange en ingewikkelde code is, zal deze vrijwel altijd ergens zijn opgeslagen. Die vindplaats zal vaak met een wachtwoord zijn afgeschermd.

Als gevolg daarvan is het onontkoombaar dat de beslagleggende gerechtsdeurwaarder met behulp van een specialist de 'private key' probeert te achterhalen via de computer (en de daaraan gekoppelde gegevensbestanden) van de beslagene. Daarmee kunnen de bitcoins worden overgeboekt naar het bitcoinadres van de bewaarder. De bevoegdheid om de bitcoins in gerechtelijke bewaring te geven, ontleent de gerechtsdeurwaarder aan artikel 446 Rv dat bepaalt dat

de gerechtsdeurwaarder in beslag genomen (roerende) zaken in gerechtelijke bewaring kan geven indien dit voor het behoud van de zaken redelijkerwijs noodzakelijk is.

De bevoegdheid om binnen te dringen in de computer of de bestanden van een beslagschuldenaar, is niet in de wet opgenomen. Te verdedigen valt dat de gerechtsdeurwaarder deze bevoegdheid kan ontlenen aan artikel 444 lid 2 Rv waarin is bepaald dat de opening van deuren of van huisraad⁹ zonder medewerking van de beslagene – in tegenwoordigheid van de burgemeester – kan plaatsvinden voor zover dat redelijkerwijs nodig is voor de beslaglegging. Deze bevoegdheid bestaat naast de in het eerste lid genoemde bevoegdheid dat de gerechtsdeurwaarder ter inbeslagneming toegang heeft tot elke plaats voor zover dat redelijkerwijs voor de vervulling van zijn taak nodig is. Omdat de gerechtsdeurwaarder in die gevallen inbreuk mag maken op het grondwettelijk beschermde huisrecht, lijkt het ons proportioneel dat de gerechtsdeurwaarder zich op vergelijkbare wijze en onder dezelfde voorwaarden ook toegang mag verschaffen tot de computer en gegevensdragers.

CONCLUSIE

Op grond van wet en jurisprudentie is het mogelijk om beslag te leggen op bitcoins. In veel gevallen zal de executie plaatsvinden via een derdenbeslag. Als dat niet mogelijk is omdat de beslagene beschikt over een eigen bitcoinadres, is beslaglegging alleen zinvol als de bitcoins overgeboekt kunnen worden naar een gerechtelijk bewaarder. Om de in beslag te genomen bitcoins te kunnen overboeken, moet de gerechtsdeurwaarder beschikken over de zogenaamde ‘private key’ van de beslagene. Daarvoor is een intensief onderzoek door een ICT-deskundige noodzakelijk. In dit artikel wordt bepleit dat de gerechtsdeurwaarder aan artikel 444 Rv de bevoegdheid kan ontlenen om binnen te treden in de woning van de beslagene en om diens huisraad te openen en daarmee ook om toegang te verschaffen tot diens computer en de daaraan verbonden digitale bestanden te openen indien dat voor de beslaglegging noodzakelijk is.

- 1 Met dank aan mr. J. Nobel, civiel juridisch adviseur bij het Openbaar Ministerie voor zijn zienswijze op het strafrechtelijk beslag van de bitcoin en zijn commentaar op dit artikel.
- 2 In deze bijdrage concentreren wij ons op bitcoins. Er zijn meer vormen van virtuele valuta. De meesten zijn minder bekend.
- 3 Bitcoins bestaan uit zogenaamde block-chains. Voor één block-chain is een capaciteit van 20 gigabyte nodig.
- 4 HR 31 januari 2012, *RvdW* 2012, 59, *NJB* 2012, 486, NS 2012, 103, *NBSTRAF* 2012, 103 m.nt. Nan, *JIN* 2012, 65 m.nt. De Bruijn-Lückers, VA 2013, 20 m.nt. De Bruijn-Lückers, *NJ* 2012, 536 m.nt. Keijzer, AA20130294 m.nt. Rozemond (*RunScape*).
- 5 De gedachte dat aan de eis van stoffelijkheid moet zijn voldaan wil een goed binnen de reikwijdte van artikel 310 Sr vallen, is reeds sedert het Elektriciteitsarrest uit 1921 verlaten. Dat elektriciteit een vermogensobject is met een gebruiks waarde werd door de Hoge Raad destijds van grotere betekenis geacht voor het antwoord op de vraag of het al dan niet om een voor diefstal vatbaar goed ging, dan het onstoffelijke karakter ervan.
- 6 Zie: www.debitcoin.org en www.bitonic.nl.
- 7 Rb. Overijssel 14 mei 2014, *Prg.* 2014, 177, *JOR* 2014, 266 m.nt. Bierens, *JONDR* 2014, 1103.
- 8 Zie in dit verband: HR 5 november 1993, *NJ* 1994, 640 (*Ontvanger/Bartering*) over de executie van ruileenheden, alsook de door Jongbloed gegeven visie op dit arrest: A.W. Jongbloed, *Bijzondere Beslagen* (oratie Utrecht), Deventer: Kluwer 2003, p. 16.
- 9 De rechtbank Den Bosch geeft in haar vonnis van 1 juni 1983 de volgende omschrijving van huisraad: “Het huisraad, waarmee een woning wordt ingericht, vormt in zoverre met dat huis een geheel, omdat een huis zonder huisraad niet compleet is en voor bewoning geschikt. Aan de andere kant pleegt het huisraad min of meer los te worden neergezet of aangebracht, min of meer gemakkelijk te kunnen worden verplaatst, om, zij het na enige aanpassingen, meestal in meerdere woningen gebruikt te worden. Het huisraad geldt als een geheel van roerende goederen, los van de woning, waarin het toevallig is geplaatst, en onafhankelijk van de lotgevallen daarvan”; Rb. Den Bosch 1 juni 1983, *NJ* 1984, 302. Art. 3:5 BW definieert inboedel op zijn beurt als “het geheel van tot huisraad en tot stoffering en meubilering van een woning dienende roerende zaken, met uitzondering van boekeringen en verzamelingen van voorwerpen van kunst, wetenschap of geschiedkundige aard.” Hierbij wordt als bovenmatig gezien: een (tweede) exclusieve televisie of een computer, maar ook sieraden of CD/DVD-verzamelingen, die een behoorlijke waarde vertegenwoordigen. Indien de schuldenaar geen afstand van deze zaken wenst te doen, is de volgende oplossing mogelijk: de schuldenaar of een derde kan de waarde van de betreffende zaken (in termijnen) aan de boedel voldoen, waardoor de belangen van de schuldeisers zijn gewaarborgd. Wat bovenmatig is, kan zonedig door de rechter worden vastgesteld; *Kamerstukken II* 1992/93, 22 969, nr. 3, p. 42 en Verschoof, 4.2.2.

Het vakantiegeldarrest

Voor *de Gerechtsdeurwaarder* maakte Geert Wind enkele opmerkingen bij het arrest van de Hoge Raad van 31 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:3068, op een vordering van de P-G tot cassatie in het belang der wet, gericht tegen een vonnis van de kantonrechter te Brielle van 8 januari 2013.

Door G. Wind

INLEIDING: WAT WAS DE KWESTIE?

Vakantiegeld, een woord met een vrolijke bijklank, blijkt een ernstige zaak en een geschikt onderwerp voor debat als er beslag op ligt. Wie komt wat toe wanneer, na beslag op loon of uitkering, in mei of juni het vakantiegeld wordt uitbetaald? Soms is het vakantiegeld van de schuldenaar de enige verhaalsmogelijkheid die de schuldeiser resteert. Als dat zo is, kan meestal slechts een deel van het vakantiegeld door het beslag worden getroffen, namelijk dat deel dat opgeteld bij het loon of de uitkering boven de beslagvrije voet uitstijgt. Dat de hoofdregel van artikel 475b Rv – “beslag is slechts geldig voor zover een periodieke betaling de beslagvrije voet overtreft” – ook werkt ten aanzien van het jaarlijkse vakantiegeld stond buiten kijf. Dit gold niet voor de vraag of bij deze executoriala afroaming moest meetellen dat het loon of de uitkering in vroegere maanden beneden de beslagvrije voet was gebleven. Integendeel, daar werd jarenlang over gestreden. Rechterlijke uitspraken wezen verschillende kanten op.¹

NIEUWE RECHTSREGEL

Bij zijn arrest van 31 oktober 2014 heeft de Hoge Raad deze strijd beslecht. De hoogste rechter gaf de praktijk in r.o. 2.4.5 een nieuwe rechtsregel. In het derde lid van artikel 475b Rv – dat over nabetalings gaat, de jaarlijkse uitkering van vakantiegeld is geen nabetaling – mag als slotzin worden ingelezen:

“De jaarlijkse uitbetaling van het vakantiegeld staat gelijk aan twaalf nabetalings die ieder worden toegerekend aan de maand waarin het desbetreffende gedeelte van het vakantiegeld is opgebouwd, ongeacht of in die maanden het beslag al lag.”

Hierin lost de kwestie op. Bleef het inkomen in die eerdere maanden achter bij de beslagvrije voet, dan wordt uit het vakantiegeld

eerst het tekort gecompenseerd. Het excedent, als dat er is, valt onder het beslag. Het maandelijkse inkomen dat zo bij terugblik wordt ontzien is het inkomen inclusief de aanspraak op vakantiegeld voor zover dit beneden de beslagvrije voet bleef.

VOORGESCHIEDENIS, GEVOLGEN

In de zaken waarin dit speelt, heeft het arrest verstrekkende gevolgen voor partijen, de derde én de executerende gerechtsdeurwaarder. Wat het in het bijzonder voor hem betekent, komt straks aan de orde. Als begin de voorgeschiedenis in het kort.

RECHTBANK NOORD-NEDERLAND, HOF ARNHEM-LEEUWARDEN

Enige tijd zag het er naar uit dat het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden de knoop zou doorhakken.² Ten overstaan van dit hof debatteerden een gerechtsdeurwaarderskantoor, bijgestaan door de KBvG als gevoegde partij, en de Sociale Verzekeringsbank (SVB) als derde onder wie beslag was gelegd over de in de inleiding omschreven vraag. Bij arrest van 10 juni 2014³ bevestigde het hof echter het vonnis van de kantonrechter te Groningen, Rechtbank Noord-Nederland, van 29 mei 2013⁴ waarbij deze het gerechtsdeurwaarderskantoor niet ontvankelijk had verklaard. In het kader van enkele overwegingen ten overvloede had de kantonrechter geconcludeerd dat ook aan vakantiegeld een beslagvrije voet is verbonden en dat deze maandelijks in acht moet worden genomen bij de beoordeling van de vraag of de AOW-uitkering de beslagvrije voet overschrijdt.

BRIELSE ZAAK, CASSATIE IN HET BELANG DER WET

Dankzij het initiatief van waarnemend advocaat-generaal mr. A. Hammerstein had procureur-generaal bij de Hoge Raad mr. J.W. Fokkens intussen bij conclusie van 14 februari 2014⁵ cassatie in het belang der wet gevorderd van een vonnis van de kantonrechter te Brielle, Rechtbank Rotterdam, in een vergelijkbare zaak.⁶ De kan-

tonrechter had de gemeente Spijkenisse op vordering van de beslagene veroordeeld tot betaling van een bedrag dat naar zijn oordeel bij de uitvoering van een onder de SVB gelegd beslag ten onrechte op het vakantiegeld was ingehouden. De netto-uitkering plus de netto maandelijke vakantiegeldopbouw lag onder de beslagvrije voet. Het vakantiegeld wordt jaarlijks uitbetaald, maar – zo overwoog de rechter, vrij weergegeven – de beslagene mag op jaarbasis niet minder ontvangen dan wanneer het maandelijks wordt uitbetaald. De A-G volgde de kantonrechter niet. Hem leek juist wat het Gerechtshof Amsterdam, Kamer voor gerechtsdeurwaarders, bij beslissing van 5 februari 2013⁷ had overwogen, namelijk “dat niet ter zake doet dat klager in de maanden voorafgaande aan mei 2011, waarin hem vakantiegeld werd uitgekeerd, een uitkering heeft ontvangen die lager was dan de in die maanden voor hem geldende beslagvrije voet. Ingevolge de wet wordt immers de beslagvrije voet maandelijks op de uitkering van de klager toegepast.”

Het door de A-G voorgestelde middel van cassatie sloot daarop aan:

“De rechtbank heeft in haar vonnis miskend dat het vaststellen van de beslagvrije voet als bedoeld in art. 475d Rv bij een maandelijks inkomen aldus dient te geschieden dat de beslagvrije ruimte telkens voor die maand wordt berekend, zodat al het inkomen dat meer is dan die beslagvrije voet, waaronder het jaarlijks uitgekeerde vakantiegeld, onder het derdenbeslag valt ongeacht of het in eerdere maanden ontvangen inkomen per maand minder bedroeg dan de beslagvrije voet.”

Met vindingrijke toepassing van artikel 393 lid 2 Rv gaf de Hoge Raad bij tussenarrest van 6 juni 2014⁸ gelegenheid tot het maken van schriftelijke opmerkingen. Zowel de SVB als de KBvG maakte daar gebruik van. De nadere conclusie van de A-G⁹ strekte tot handhaving. De Hoge Raad verwierp echter het beroep in cassatie.

UITVOERBAARHEID

Het valt op dat de Hoge Raad in het tussenarrest stilstond bij de uitvoerbaarheid van de regel of regels aan de hand waarvan bepaald moet worden in hoeverre een eens per jaar uit te betalen vakantiegelduitkering aan een beslaglegger moet worden uitbetaald dan wel onder de beslagvrije voet valt. Bij de beantwoording van de vraag om welke regel of regels het gaat kan de uitvoerbaarheid daarvan mede een rol spelen, overwoog de Hoge Raad in r.o. 3.1.

OVERWEGINGEN

Verre van de conclusie dat een samenvatting wordt gegeven die het lezen van het eindarrest kan vervangen: twee van de overwegingen die de beslissing tot het geven van een nieuwe rechtsregel dragen mogen in het bijzonder worden genoemd. Het zijn de rechtsoverwegingen 2.4.3 en 2.4.4. In de hoofdzinnen van deze overwegingen zegt de Hoge Raad:

Hoewel de maandelijke aanspraak op vakantiegeld dus niet tot een maandelijks opeisbare vordering leidt, is die aanspraak wel te rekenen tot het maandelijke loon of de maandtermijn van een uitkering (r.o. 2.4.3).

In verband met het hiervoor in 2.4.3 omschreven karakter van het vakantiegeld is het gerechtvaardigd, mede gelet op de strekking van de beslagvrije voet om het bestaansminimum te waarborgen, om voor de berekening van hetgeen aan de beslaglegger kan worden uitgekeerd in verband met de beslagvrije voet, de jaarlijkse uitkering van het vakantiegeld op één lijn te stellen met een nabetaling van de maandelijke bedragen waarmee het vakantiegeld is opgebouwd (r.o. 2.4.4).

De Hoge Raad zegt dit, na in r.o. 2.4.2 te hebben overwogen dat de jaarlijkse uitbetaling van het vakantiegeld geen nabetaling is.

VRAAG

Wat betekent het vakantiegeldarrest voor de gerechtsdeurwaarder, belast met de afwikkeling van een beslag op een vordering tot periodieke betaling?

BELEID

Het korte antwoord op deze vraag is dat hij zijn executiebeleid moet veranderen. Tot aan de beslissing van de Hoge Raad nam hij het standpunt in dat het achterblijven van het inkomen van de schuldenaar in vroegere maanden niet kon meewegen. Dit achterblijven bij de beslagvrije voet leidde ertoe dat in die maanden geen verhaal mogelijk was, verhaal dat in de maand van uitbetaling van het vakantiegeld bij uitzondering wel kon worden gevonden. In deze opstelling werd hij gesteund door zijn beroepsorganisatie, maar ook door de tuchtrechter naar eerder bleek. Wat het andere beleid in de praktijk zal inhouden wordt hierna gezien. Het lijkt van belang eerst stil te staan bij iets anders.

INTERPRETATIE 1

De gerechtsdeurwaarder legde de wettelijke regeling van het beslag op vorderingen tot periodieke betaling zo uit dat het sociale aspect ervan was neergelegd in het voorschrift voor de berekening van

de beslagvrije voet: neem 90% van de bijstandsnorm die voor de schuldenaar geldt of zou gelden als hij in de bijstand zat – waarmee meteen 90% van de in die norm begrepen aanspraak op vakantiegeld buiten het beslag valt – verfijn, plus en min, al naar gelang van zijn persoonlijke omstandigheden, stel zo in een nominaal maandbedrag vast ten aanzien van welk deel van de beslagen vordering het beslag niet geldig is. Het verhaalsrechtelijk aspect van dezelfde regeling is dat de aldus gevonden, in een maandbedrag uitgedrukte beslagvrije voet koud wordt toegepast op het beslagobject “zoals het is.” Hierin heeft de Hoge Raad de gerechtsdeurwaarder met straffe hand gecorrigeerd.

INTERPRETATIE 2

Zo straf, dat de vraag zich opdringt of de gerechtsdeurwaarder dit niet had moeten zien aankomen. Had hij niet zelf de wet zo moeten uitleggen als de Hoge Raad nu heeft gedaan? Met de Gerechtsdeurwaarderswet in de hand kan het antwoord hierop moeilijk anders dan ‘nee’ zijn. Als professional mag de gerechtsdeurwaarder een mening hebben over wenselijke ontwikkelingen op zijn vakgebied.¹⁰ Roept echter een schuldeiser zijn ministerie in met het oog op de executie van een vonnis, dan past hem een conservatieve wetsuitleg. Natuurlijk interpreteert de gerechtsdeurwaarder de wet. Dat kan niet anders, maar zijn beleidsvrijheid in de concrete zaak is gering. Zijn speelruimte is een grammaticale uitleg in het licht van de parlementaire geschiedenis, de rechtspraak en de literatuur. De gerechtsdeurwaarder kan niet een rechtsoverleg baken verzetten.

SOCIALE GERECHTIGHEID

De Hoge Raad kan dat wel. Het arrest van de Hoge Raad daalt dieper af in de persoonlijke omstandigheden van de schuldenaar dan de gerechtsdeurwaarder meende te mogen. Het wil twee keer sociale gerechtigheid betrachten zien, één keer bij de vaststelling van de beslagvrije voet en nog een keer bij de toepassing ervan op het beslagobject, lettend op de samenstelling en de maatschappelijke kwaliteit daarvan.

NIEUWE TAAK

Dit laatste stelt de gerechtsdeurwaarder voor een taak die tot dusver in de executiepraktijk niet werd gezien. Onderstreept mag worden dat het arrest geen verandering brengt in de berekening van de beslagvrije voet. Als echter, zoals in de inleiding geschetst, het beslag alleen doel treft in de maand waarin het vakantiegeld wordt uitbetaald, zal de gerechtsdeurwaarder moeten vaststellen wat het te compenseren, in eerdere maanden ontstane, tekort is. Niet alléén in dit aanstonds alarmerende geval dient deze taak zich aan. Ook indien de component loon of uitkering in de maand van uitkering van het vakantiegeld boven de beslagvrije voet uitgaat en het excedent daarvan door het beslag wordt getroffen tezamen met het volle bedrag van het vakantiegeld, kan er in één van de maanden waarin vakantiegeld werd opgebouwd een tekort zijn ontstaan. Ook dat moet dan worden goedge maakt. Of een tekort dan wel een surplus bestaat, dient telkens per maand te worden beoordeeld, de in die maand geldende beslagvrije voet in aanmerking nemend. In r.o. 2.4.6 legt de Hoge Raad dit in klare bewoordingen aan de praktijk uit.

NIEUWE TAAK, UITGESPLITST

Om zijn nieuwe taak goed te kunnen vervullen, dient de gerechtsdeurwaarder om te beginnen inlichtingen te verzamelen. Vervolgens moet hij de vergaarde gegevens analyseren en twee berekeningen maken: ten eerste die van de historische beslagvrije voet in elk van de maanden waarin het vakantiegeld werd opgebouwd, ook als in die maanden nog geen beslag op het inkomen lag; ten tweede die van het saldo, plus of min, van de historische beslagvrije voet en het daadwerkelijk in die maanden genoten inkomen. De ene keer zal dit gemakkelijker gaan dan de andere. Het wordt al snel moeilijker wanneer de geldstroom van de derde naar de schuldenaar in het referentietijdvak niet bestendig en gelijkmatig was. Wisselden in die periode ook de omstandigheden die de hoogte van de beslagvrije voet beïnvloeden dan geldt dit in versterkte mate.¹¹ Het cumulatieve tekort wordt in mindering gebracht op het vakantiegeld dat zonder vakantiegeldarrest aan de schuldeiser zou zijn toegefallen.

REKENVOORBEELD

De verwikkeling, die zich voordoet als in eerdere maanden het inkomen zonder de maandelijks aanspraak op vakantiegeld beneden de beslagvrije voet lag doch mèt de aanspraak erboven, kan worden uitgewerkt in een voorbeeld. In dat geval telt het deel van de aanspraak dat beneden de beslagvrije voet bleef als te compenseren tekort. Het over de voorgaande maanden berekende cumulatieve meerdere valt in de maand waarin het vakantiegeld wordt uitgekeerd onder het beslag, tezamen met dat deel van het vakantiegeld dat in die maand met toepassing van de actuele beslagvrije voet door het beslag wordt getroffen.

Stel, het netto maandinkomen is € 1.010,00, de beslagvrije voet € 1.100,00 en het jaarlijkse vakantiegeld € 1.200,00. De verhoudingen kloppen niet, maar met deze verzonden bedragen kan gerieflijk worden gerekend. Stel voorts dat de inkomensrelatie tussen schuldenaar en derde al vele jaren bestaat, het beslag eind april is gelegd zodat de vordering tot periodieke betaling voor het eerst in mei door beslag wordt getroffen, net de maand waarin het jaarlijkse vakantiegeld wordt uitgekeerd, en de actuele beslagvrije voet gelijk is aan de beslagvrije voet in de elf maanden waarin het vakantiegeld werd opgebouwd. Dan ontstaat het volgende beeld:

Netto maandinkomen	€ 1.010,00
Jaarlijks vakantiegeld	€ 1.200,00
Zonder beslag uit te betalen som	€ 2.210,00
Beslag!	
Beslagvrije voet	€ 1.100,00-
Vóór HR 31102014 door beslag getroffen	€ 1.110,00
Vakantiegeldarrest!	
Compensatie: 11 x € 90,00	€ 990,00-
Ná HR 31102014 door beslag getroffen	€ 120,00

Check: als het beslag eind mei in het voorgaande jaar was gelegd en als het vakantiegeld in gelijke maandelijks parten was uitbetaald, zou over het volle jaar door beslag zijn getroffen: 12 x € 10,00 is € 120,00, immers twaalf keer het surplus van het netto maandin-

komen plus het twaalfde deel van € 1.200,00 ten opzichte van de beslagvrije voet ad € 1.100,00.

VERZAMELING 1

Het is duidelijk dat de gerechtsdeurwaarder bij het verzamelen van de vereiste inlichtingen afhankelijk is van de medewerking van de derde en de schuldenaar. Tegenover de derde kan de gerechtsdeurwaarder een beroep doen op artikel 476a lid 2 Rv. Onderdeel f daarvan houdt in dat de verklaring die de derde na beslag moet doen ook bevat: “de verdere gegevens die voor het vaststellen van de rechten van partijen dienstig mochten zijn.” Het hiervoor in de modelverklaring¹² gereserveerde veld, dat tot dusver vaak blanco bleef, kan nu zijn nut bewijzen. De informatieplicht van de schuldenaar zelf is geregeld in artikel 475g lid 1 en 2 Rv. De plicht uit het eerste lid is door het beslag achterhaald. Die uit het tweede lid is van wezenlijk belang voor de vaststelling van de beslagvrije voet,¹³ maar ziet op huidig, niet op historisch partnerinkomen terwijl juist dat bekend moet zijn voor de vaststelling van de historische beslagvrije voet. Wordt ook de oude voet gehalveerd als de schuldenaar desgevraagd niet het inkomen van zijn partner in eerdere maanden opgeeft? Met welk recht vraagt trouwens de beslaglegger de schuldenaar om opgave van het inkomen van zijn partner in maanden waarin er geen beslag lag? Premie zorgverzekering, woonkosten:¹⁴ steeds gaat het om informatie die de gerechtsdeurwaarder niet van de derde maar van de schuldenaar moet verwachten. Mag de gerechtsdeurwaarder op de voet van artikel 475g lid 3, 4 en 5 Rv inlichtingen inwinnen omtrent niet beslagen inkomsten uit andere bron¹⁵ in dat deel van de opbouwperiode dat vóór het beslag valt?

VERZAMELING 2

Het valt te betwijfelen of de wetgever bij de redactie van de artikelen 475d en 475g Rv heeft gedacht aan de mogelijkheid dat de beslagleggende gerechtsdeurwaarder een andere voet zou moeten vaststellen dan de op en ná de dag van het beslag geldende beslagvrije voet. Nu is het natuurlijk voorstelbaar dat de schuldenaar de gerechtsdeurwaarder spontaan van alle benodigde gegevens voorziet. Het kan, maar het is niet noodzakelijkerwijs zo. Soms heeft de schuldenaar andere zorgen aan zijn hoofd dan het nauwkeurig informeren van de gerechtsdeurwaarder. Blijft informatie zijdens de derde nodig, dan heeft de schuldeiser jegens hem ten slotte de actie uit artikel 477a lid 1, eventueel lid 2 Rv, al zal het de eiser weinig aanlokken te procederen om vastgesteld te zien dat zijn enige verhaalsmogelijkheid, het vakantiegeld, geheel of gedeeltelijk op gaat aan vereffening van vroegere tekorten in het inkomen van de schuldenaar. Zolang de gerechtsdeurwaarder niet over toereikende inlichtingen beschikt, stopt de executie. Hij kan in dat geval niet met zekerheid vaststellen wat de netto-opbrengst van de executie is en bijgevolg niet tot uitkering overgaan, aangenomen al dat de derde het vakantiegeld, voor zover het de beslagvrije voet in de maand van uitkering te boven ging, wel aan hem had afgedragen.

LASTIGE TAAK

Ook bij volledige medewerking van de derde en de schuldenaar zal de taak van de gerechtsdeurwaarder vaak een lastige zijn. De SVB merkte op dat haar werkwijze, die neerkomt op de methode waarvan de Hoge Raad nu heeft vastgesteld dat zij moet worden gevolgd, geen uitvoeringsproblemen oplevert. De Hoge Raad

memoreert dit in r.o. 2.4.7 en doet zo zijn in het tussenarrest aan 'uitvoerbaarheid' gewijde overweging gestand. De aard van de AOW-uitkering brengt mee dat de geldstroom van de SVB naar de schuldenaar doorgaans rimpelloos is. Stellig heeft de SVB niet voor alle derden willen spreken, laat staan voor de gerechtsdeurwaarders. Niet de derde maar de gerechtsdeurwaarder stelt de beslagvrije voet vast. Hij berekent de opbrengst van de executie en verantwoordt die. Bovendien, zoals hierboven gezien: de informatie waarover de derde beschikt is slechts één van de realiteiten die de gerechtsdeurwaarder in zijn becijfering van het in eerdere maanden ontstane tekort moet betrekken. Beslag op vorderingen tot periodieke betaling wordt ook gelegd onder uitzendbureaus, payrollbedrijven en andere flexwerkgevers en ook dan kan de beslagvrije voet het inkomen van de schuldenaar in een 'gewone' maand hebben overschreden. Het vakantiegeldarrest betekent in het uiterste geval dat in de maand waarin het vakantiegeld wordt uitbetaald een actuele voet en elf historische beslagvrije voeten moeten worden berekend. Daarnaast dienen dan te worden vastgesteld: evenzovele verschillen tussen die voeten en het variërende netto maandloon in het tijdvak van elf maanden waarin het vakantiegeld werd opgebouwd. In het gezelschap van alle derden met wie de gerechtsdeurwaarder in zijn beslagpraktijk te maken krijgt, schittert de SVB als bijna ideale derde. Tegelijkertijd geldt dat elke derde in staat zal zijn de door de gerechtsdeurwaarder berekende som van in eerdere maanden ontstane tekorten op het vakantiegeld in mindering te brengen en het eventuele meerdere aan hem af te dragen. Het uitvoeringsprobleem zit in de zuivere vaststelling van de grootte van de tekorten.

ADMINISTRATIEVE LAST

In geen geval zal nog kunnen worden volstaan met het beoordelen van de verhouding tussen beslagobject en beslagvrije voet in de maand waarin het jaarlijkse vakantiegeld wordt uitbetaald. Steeds zal het gehele tijdvak waarin het vakantiegeld werd opgebouwd in de beschouwing moeten worden betrokken. Niet alleen voor de gerechtsdeurwaarder, ook voor de derde betekent dit: meer werk. De derde zal uitgebreider verklaring moeten doen. Voor sommige geroutineerde derde-beslagen zal dit misschien niet erg bezwaarlijk zijn. Het laat zich evenwel invoelen dat bijvoorbeeld werkgevers die flexwerkers in dienst hebben, de uitgebreide verklaringsplicht als een extra administratieve last ervaren.

ANDERE PARTIJ

De gerechtsdeurwaarder spreekt de schuldenaar en de schuldeiser. Vaker dan tot nu toe zal hij de laatste moeten uitleggen dat de remedie die artikel 3:296 BW tegen beschaming van vertrouwen wil bieden niet werkt als de schuldenaar geen verhaal biedt. Afgezien van de niet geringe uitvoeringsperikelen is het hier dat het arrest wat schuurt: er is nóg een partij. Die partij is niet altijd een gemeente, zoals in de Brielse zaak. De schuldeiser kan zeer wel een zelfstandig ondernemer¹⁶ zijn, voor wie het onverhaald blijven van één vordering het verschil uitmaakt tussen vakantie en geen vakantie, sterker: tussen een inkomen boven dan wel beneden het bestaansminimum. Ook de sociale kwaliteit van zijn inkomen is in het geding.¹⁷ Daarmee is natuurlijk niet gezegd dat het niet schrijnt dat een schuldenaar een inkomen beneden de beslagvrije voet kan hebben. Dat doet het wel en dit behoeft geen betoog of bewijs.

Aarzelings roept op dat de Hoge Raad de pijn bij de ene partij wegneemt of verzacht, zonder te weten of de andere die kan lijden.

CONCLUSIE

De Hoge Raad heeft de praktijk met het vakantiegeldarrest een glasheldere regel gegeven en zo een jarenlange strijd beslecht. Het arrest zal de schuldenaar meer verblijden dan de schuldeiser, terwijl het allerminst vanzelf spreekt dat deze laatste sociaaleconomisch de sterkste is. Het schema voor de uitvoering van de nieuwe regel laat zich eenvoudig uittekenen. De verwerkelijking ervan is minder simpel. De omvang van de benodigde realiteitenverzameling zal dikwijls groot zijn. Het zal vaak lastig zijn die compleet te maken. Het zou daarom geen verwondering behoeven te wekken wanneer voortaan van beslag op vakantiegeld werd afgezien indien dit – op de oude manier gerekend – het enige beslagobject is. Ook dan biedt het vakantiegeldarrest de schuldenaar bescherming, zij het niet zozeer door de toepassing als wel dankzij de uitvoerbaarheid van de nieuwe rechtsregel.

- 1 Zie ook: L.P. Broekveldt, 'Derdenbeslag en beslagvrije voet', en J. Feikema, E. van der Ploeg, J. Rijsdijk, J.J.L. Boudewijn, O.M. Jans & M.I. Cazemier, "De beslagvrije voet nader beschouwd", in: J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 78 resp. 190.
- 2 Althans voorlopig. De strijdende partijen waren overeengekomen de kwestie ten principale uit te procederen, zo nodig en mogelijk tot en met de Hoge Raad. Dit blijkt uit het straks te noemen tussenarrest van de Hoge Raad.
- 3 Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 10 juni 2014, ECLI:NL:GHARL:2014:4702.
- 4 Ktr. Groningen 29 mei 2013, zaaknr. 554108 CV EXPL 12-8208 (niet gepubliceerd).
- 5 Parket bij de Hoge Raad 14 februari 2014, *Prg.* 2014, 101, *JBPr* 2014, 38 m.nt. Red.
- 6 Ktr. Brielle 7 januari 2013, *NJF* 2013, 372, *JAR* 2014, 299 m.nt. Hogewind-Wolters.
- 7 Gerechtshof Amsterdam 5 februari 2013, ECLI:NL:GHAMS:2013:CA3062.
- 8 HR 6 juni 2014, *NJB* 2014, 1183, *RvdW* 2014, 784, *NJ* 2014, 300, *Prg.* 2014, 199, *JBPr* 2014, 38 m.nt. Red.
- 9 Parket bij de Hoge Raad 2 september 2014, *JOR* 2014, 346, *JAR* 2014, 299 m.nt. Hogewind-Wolters.
- 10 Die heeft hij, blijkt uit een drielal, sedert 2011 verschenen preadviezen van de KBvG, waaronder als laatste: J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014.
- 11 Vgl. art. 475d lid 7 Rv.
- 12 Besluit Verklaring derdenbeslag.
- 13 Art. 475d lid 3 Rv.
- 14 Art. 475d lid 5 Rv.
- 15 Art. 475d lid 6 Rv.
- 16 Per 1 januari 2015 telde de KvK 878.000 ZZP-bedrijven; http://www.kvk.nl/download/Bedrijvenoverzicht%202014_tcm109-401000.pdf.
- 17 Vgl. minister van Justitie A.A.M van Agt, Kamerstukken II 1979/80, 14.029, 5, p.1 (MvA II), aangehaald in: J. Rijsdijk, O.M. Jans & J. Feikema (red.), *Naar een nieuwe beslagvrije voet. Vereenvoudiging in een tweetrapsraket*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2014, p. 95. Toen ging het om de vraag of vakantiegeld onder beslag mocht vallen.

De herschikte Brussel I-Vo uitgelegd

Op vrijdagmiddag 21 november 2014 heeft de Stichting Leerstoel Executie- en Beslagrecht haar tweede symposium georganiseerd. Het symposium ging dit keer over de herschikte Brussel I-Vo – op 10 januari van dit jaar in werking getreden. Nadat middagvoorzitter Ton Jongbloed, houder van de Leerstoel, het symposium had geopend, vertelde Marie van Emden, de voorzitter van de Stichting, kort over de totstandkoming van het symposium. Zij noemde het symposium het geesteskind van Jeroen Nijenhuis, die de middag vanwege privéomstandigheden helaas aan zich voorbij moest laten gaan.

De eerste inhoudelijke spreker van de middag was Paul Vlas, advocaat-generaal bij de Hoge Raad en hoogleraar Internationaal Privaatrecht aan de Universiteit van Amsterdam. Hij vertelde over het toepassingsgebied van de Verordening. Vervolgens was het woord aan Luc Strikwerda, hoogleraar Internationaal Privaatrecht aan de Universiteit van Tilburg en voormalig advocaat-generaal bij de Hoge Raad. Hij besprak de regels omtrent forumkeuzeclausules.

Na de pauze vertelde Patrick Gielen, gerechtsdeurwaarder in België, over de toepassing van de Verordening in België. Het bijzondere is dat men daar, in tegenstelling tot Nederland, geen uitvoeringswetten kent. De laatste spreker van de middag was Jongbloed zelf. Hij verving Nijenhuis. Jongbloed ging uitvoerig in op de (voor)geschiedenis van de Verordening. Nadat de sprekers met een bos bloemen en een boekenbon in het zonnetje waren gezet, kwam er een einde aan een interessante middag.

**Nieuw
verschenen**

Auteur: mr. T.H.G. Steenmetser

ISBN: 978-90-12-39392-8

Prijs: € 60,- (incl. btw)

Huurrecht Wetteksten en Toelichtingen 2014-2015

Deze bundel bevat alle voor de huurrechtpraktijk relevante regelgeving en toelichting daarop door de auteur.

Dankzij de unieke combinatie van wetteksten en praktische toelichting is Huurrecht Wetteksten en Toelichtingen geschikt voor zowel juristen en niet-juristen die regelmatig te maken hebben met vragen over het huurrecht. In de bundel zijn zowel specifieke huurbepalingen opgenomen als algemene bepalingen die van invloed zijn op het huurrecht.

Hafkamp

opleidingen

8 april 2015 PE Actuele ontwikkelingen in het Proces- & Beslagrecht 2014/2015

Locatie: Aristo Accommodaties Utrecht
Tijdstip: 13.30 tot 18.00 uur
Docent: de heer J. Nijenhuis
Investering: € 395,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 4 punten aangevraagd bij de KBvG

22 april 2015 PE KEI en wijzigingen Gerechtshoofdwet

Locatie: Aristo Accommodaties Utrecht
Tijdstip: 10.00 tot 17.30 uur
Docent: de heer mr. O. Boeder, de heer G. Wind en de heer J. Nijenhuis
Investering: € 595,- per persoon, exclusief BTW. Inclusief locatie, lesmateriaal, catering, consumpties en registratie bij de KBvG.
PE punten: voor deze cursus worden 6 punten aangevraagd bij de KBvG.

14 mei tot en met 17 mei 2015 PE Studiereis Gent

Locatie: Sandton Grand Hotel Reylof
Docenten: mevrouw mr. C. van den Berg-Smit, de heer mr. R.J.Q. Klomp, de heer prof. mr. A.W. Jongbloed en de heer J. Nijenhuis
KBvG: er worden voor deze studiereis 15 PE-punten aangevraagd
Investering: € 1.495,- per persoon, inclusief cursusmateriaal, registratie PE-punten en welkomstborrel. Exclusief 21% BTW. Reis- en verblijfkosten komen voor eigen rekening.

Check onze website voor ons complete opleidingsaanbod!

Kantooradres: Noorderpoort 19, 5916 PJ Venlo
T (+31)77-320 17 50 • **E** info@hafkampopleidingen.nl
I www.hafkampopleidingen.nl

Roessen & Roessen

bedrijfsdiensten bv

Totaalpakket ontruiming, woningschoonmaak en opslag inboedels

- Geen annuleringskosten.
- Overname van aansprakelijkheidsrisico van opslag en vernietiging van inboedels.
- Digitaal aan- en afmelden van ontruiming met behulp van een volledig geautomatiseerd planningsprogramma.
- Grote speler in de branche, met 4.400 ontruiming per jaar, waarvan 62,5 % met woningreiniging en 38% met opslag inboedel.
- Landelijke dekking, ideaal voor kantoren met meerdere vestigingen.
- Vast, met verklaring omtrent goed gedrag, eigen personeel. Snel en flexibel inzetbaar in ploegen met voorman.
- Bewaakte opslaglocatie met gesloten en verzegelbare containers voor de opslag van inboedels en in beslag genomen goederen.

Per 1 juni 2012 zijn wij ook MVO gecertificeerd!

Berkelse Poort 9 • 2651 JX Berkel en Rodenrijs
T 079-3632060 • **F** 079-3632065 • **E** info@roessen.nl
www.roessen.nl

Credit Navigator

Creditmanagementsoftware
voor professionals

Credit Navigator is de meest gebruikte software-oplossing onder creditmanagementprofessionals speciaal gemaakt voor gerechtsdeurwaarders-kantoren, incassobureaus, debiteuren-, achterstands- en bijzonder beheerafdelingen.

Credit Navigator verbindt alle fases in het creditmanagementproces, van facturatie tot en met schuldbewaking. Ook tussen partijen onderling. Digitale dossierbehandeling en financiële administratie zijn geheel in de applicatie geïntegreerd.

Credit Navigator heeft een zeer open structuur. Met behulp van de aanwezige webservices kunnen alle gewenste systemen worden gekoppeld. Of het nu gaat om een telefonie-omgeving, CRM-systeem of uw eigen webportal.

Credit Navigator is zeer goed schaalbaar en hierdoor geschikt voor alle organisaties, van klein tot groot. De software kan als SaaS-oplossing (Software as a Service) worden geleverd of lokaal worden geïnstalleerd.

Meer weten?

Voor meer informatie over Credit Navigator, een demonstratie of referenties gaat u naar:

www.eurosystems.nl

